

HATVANY

Theatrum

Munkács

188823

P.o. hung.
830 zc

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Georgius Sackmann & Co. Leipzig

THEÁTRUMRA

ALKALMAZTATOTT,

'S V Á L O G A T V A

ÖSZVE-SZEDETETT

M U N K Á K.

HATVANY ISTVÁN

*T. N. Bihar Vármegyének Notáriusa, 's
ugyan azon Megyének mint szinte T.
N. Zabólcsh Vármegyének Törvényes
Tábla Birája által.*

E L S Ö S Z A K A S Z.

Optati Cives, populares, incolæ, accolæ,
advenæ omnes,

Date viam! —

PLAUTUS.

P E S T E N,

Nyomt. TRATTNER MATYÁS'

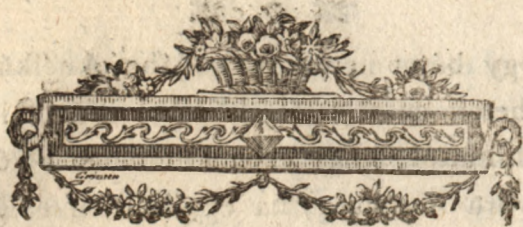
betűivel, 1793-dik Észteud.

417/1720

Ex Museo
Hungarico.

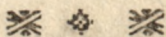

188,823

NEM akarván az Olvasót hosszas Elöljáróbeszéddel terhelni, egyedül némely Jegyzéseket közlök. Minekutánna a' régi *Görög* 's *Római* Nemzet példát hagyott maga után a' következő Nemzettségeknek a' többek között arrais: hogy a' tudományoknak 's az emberi elme pallérozásának nagy eszköze lehet a' *Theatrum*, ha azzal valamelly Nemzet vissza nem él; alig találhatik már ma Európába tsak egy Nemzet-is, a' melly a' maga nyelvén ne tartatná a' maga közönséges Játékjait. Ugy-

hogy bátor nem egyáltalába ok nélkül lehetett ez előtt is, 's lehet ezután is félni attól, hogy ezen külömben Gyönyörű Múlatság, ha egyik Nemzetnél nem is, de a' másiknál talám fok tekintetbe több kárt szerezhet mint hasznót; 's jóllehet tagadhatatlan dolog, hogy ha tsak a' Játékok a' tiszta erköltsnek 's az emberiségnek finórmértékéhez nintsenek alkalmaztatva — melly törvény ellen vajha egy Játék-Szerző se vétkezett volna eleitől fogva, és a' mellyre bártsak a' Köz-Társaságoknak mindenkor elegendő Gondjok lett volna! — Ha ezenfelyül, a' Játéknéző-Epületekbe egyben gyülekezett sokaságnak díszes vagy éktelen maga viselkedése, semmi szükséges vigyázás nintsen, sőt ha e' részben magok a' Főbb-Rendek a' Népnek rossz példát mutatnak; méltán tarthatni attól, hogy ezen

magába ártatlan dolog, a' helyett hogy a' jámbor erköltsnek, a' tsinos tréfának, 's a' fontos mondásnak Oskolája lenne, egyszerre a' feslettségnek, az elfajúltságnak 's a' buja életnek veszedelmes Műhelyévé változik; ámbár mondom mindezek igazak: mindazáltal anyira el hatalmazott már a' Theatrumnak Szeretete közönségesen minden Nemzettségeknél, hogy maga az Oroszok tudós Nagy Fejedelem Asszonya *II. Katalin* Tsászárné, nem állítja méltóságához illetlennek, a' maga Uralkodása' szorgos dolgaitól üres óráit, illetén Játéokra alkalmaztatott Munkáknak Orosz nyelven való készítésére fordítani.

Ennek igaz okát egyedül a' Hazának igaz Szeretetében kereshetni; a' melly a' Nemzeti nyelvnek gyakorol-

tatását, 's a' közdolgok' folytatásában való azzal élési tölzi fő tzieljának a' végre; hogy egyik Nemzet se láttasson e' tekintetben is a' másik felett ditsekedhetni. — Innen van hogy a' Frantziák *Corneillel, Racinel, Molierrel, Bruyerrel*, az Olaszok *Metastasioval, Goldoni-
val*, az Anglusok *Schakspearerel*, a' Dánusok *Holbergel*, a' Németek *Gellertel, Lessingel*, 's több más ezekhez hasonló különös elme ajándékival fel ruházott nagy emberekkel egyformán kérkednek; kik minekutánna, kiki a' maga Hazájába 's idejébe, a' Theátrumra nézve bővséges magot vetettek: nem tsuda hogy utánnok ugyan tsak gazdag az Aratás. —

Úgy látszik hogy nálunk is a' Hazaszeretete ösztönözi Magyar Polgártársainkat kivált vagy három esztendő

ólta arra, hogy legyen nekünk is tulajdon Nemzeti Theatrumunk. A' melly szándék valamint magában egy oldalról ditséretes; úgy más részről a' fenn említett okokra nézve valósággal ártalmassá válhat, ha mind a' Játék-Szerzők, mind a' Játzó személyek 's Tárfaságok, vagy az ezekre vigyázni tartozó Főbb-Kormányzések különös figyelmetességgel nem forognak a' tzél körül. — Részemről tudván azt, hogy minden igaz Hazafi tartozik azzal a' Mitskét a' Természettől vett a' közhaszonra 's előmenetelre készen szolgálni, fel tettem magamba, hogy e' részben a' mi kevés telhet tölem örömeft tseledjem, törvényül tévén magamnak, hogy szorgalmatosan eltávoztassam mind azt, valami vagy a' jámbor erköltsel, vagy a' józan-okofsággal, vagy a' Vallással, vagy a' Polgári Tárfaság' tzél-

jával 's állapotjával, vagy a' Nemzet' belső Minéműségével meg nem egyez.

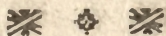
Bizonyos, hogy a' Görög 's Római Theatrum, nevendék korába, nagyobb részén tsupán Vig-Játékokat játszott, kétség nélkül mind azért, hogy a' Könnyebb Mesterség, a' Nehezebbre, mintegy magába tegye a' Játzókat alkalmatosokká; mind pedig, hogy a' Nézők, Hallgatók, vagy Olvasók, minnekutánna ki tréfálták magokat, a' hasznosabb 's szükségesebb tanúságoknak fogamatofabb bévételére azáltal lassanként készittessenek. — Ehezképest én is eleinte Vig-Játékokkal kívánok Nemzetemnek kedveskedni; jövőndőre tartván az *Érzékenyítő-Játékoknak* vagy is *Dramáknak*, mint szintén a' *Szomorú-Játékoknak* is ki adását. — Mivel pedig részemről a' Munkám vagy tökéletesen

Eredeti, vagy *Mások után való rajzolás*, soha nem pedig tsupa szórúl szóra való fordítás leszen, az elébbire, mint együgyü elmémnek szüleményére nézve, azt a' kötelelséget tettem magamnak sinórmértékül, mellyet előnkben ád *Apuleius*, a' midön egy *Filemon* nevü Görög Komédia író t így dítsér meg:

„ *Reperias apud ipsum multos sales, ar-*
 „ *gumenta lepide inflexa, agnatos lucide*
 „ *explicatos, personas rebus competentes,*
 „ *sententias vitæ congruentes, loca non*
 „ *infra soccum, seria non usque ad co-*
 „ *thurnum, raræ apud illum corruptelæ,*
 „ *& uti errores concessi amores.*“

A' mi pedig a' mások Munkái után való rajzolást vagy tsinálmányt illeti: az ollyatén író t, a' ki valamelly Munkát szóról szóra, forról forra igyekezik forditgatni más nyelvről a' maga nyel-

vére, 's annak minden ígését, minden kötésében, fordulásában kínosan által tenni mesterkedik; az valamint valóssággal nem tudja miben áll a' kelleme-tes írásmódja, úgy egy általjába méltán szólni lehet. Mert ha a' hűséges szolga, koránt se jobbágya azért az ő Urának, hogy ő, nekie meg hitt embere; sokkal inkább nevettséges volna a' jó Fordító-
nak kötelelségét abba helyheztetni, hogy ez tartozzon a' fordításra fel vett Írónak Munkáját tanítvány módjára úgy a' mint van mind egy betűig más nyel-ven el mondani, 's e' miatt a' maga született nyelvét az Író nyelvének kü-
lömböző Mértékére minden irgalmafság nélkül húzni srófolni. — Ezek igazak közönségesen minden Fordításról. — De még igazabb ez a' Theatrumra való Munkákról. Mert azokat vagy tellyes-
séggel nem, vagy pedig tsak ritka he-

lyeken lehet fordítani; hanem szükség azokat változtatva, a' Nyelvnek, a' Nemzetnek, a' dolgoknak, a' környül-állásoknak mivóltához képest, helyes-
sen alkalmaztatni olly mesterséggel, hogy a' mi szép az *Eredeti Munkában*, az szépen adasson elő a' *Munka más-sá-ban* is, lévén az első hasonló a' le rajzoltatandó dologhoz, a' másik annak rajzolásához.

Fájdalommal tapasztalhatni, hogy ezen változhatatlan törvényt nálunk az Írók vagy épen nem, vagy igen keveset tartják meg. De még ennél is fájdalmasabb az, hogy sok ollyatén emberek nagy mérészen írogatnak 's fordítgatnak, a' kik, vagy nem született Magyarok, 's e' miatt a' Nyelvünket nem is érthetik tellyes erejében, vagy ha azok is, rossz Dialektussal élnek,

vagy talám azt az első parantsolatját
se tudják az Írók - Katekhismusának
melly találtatik *Popenál: Autors, before
they writhe, shall — read!* hogy mi-
nekelötte magok irnának, elébb olvas-
nának is; vagy tsak azért irogatnak,
hogy azt mutogassák, hogy ök is tud-
nak újj szót tsínálni, élvén azzal olly
nagy bátorsággal, mintha azt minden
Magyar tartozna érteni 's be venni,
nem vévén gondolóra melly nagy ká-
rára 's gyalázatjára lenne a' Nemzet-
nek, ha az, a' féle érthetetlen, minden
józan Gondolkodás ellen *sine die & Con-
sule*, minden szükség nélkül, hevenyébe
általok koholt szókkal találna élni, 's
azt sem vévén fel, hogy magoknál
egyéb senki öket nem értheti, söt belé
se tekinthet az írásaikba gyomor-éme-
lyedés nélkül. —

Hogy tehát e' részben is, más tanultt Nemzettségek' példája szerént, ne legyünk háládatlanok a' magunk Nemzetéhez, 's a' XVIII-dik Századnak utolsó esztendeit meg betsüllhefsük, a' mellyek a' *Magyar Litteraturának* szép előmenetelt láttatnak engedni, illő úgy munkálódni, hogy a' Munkának mind a' köznép hasznát vehesse, mind a' tudós ember örvendhessen. Ez léfzen, ha az Író még a' keményen ítélő Birónak is a' jó kedvét igyekezik meg érdemelni, ha pedig a' Biró valamiről meg intette, az intést köszönettel veszi; bizonyos lévén a' felől hogy ha a' Biró vagy felette kéményen vagy épen igazságtalanúl hoz ítéletet az írásról, nem árt vele senkinek, tsupán önnön magának, a' midőn tsak azt mutatja meg, hogy ő nem Birónak termett ember. A' szerént a' mint mondja *Wieland*:

- „ *Verdiene , wenn du kannst , des stren-*
gen Richters Lob ,
„ *Doch ohne dich vor seinem Ernst zu*
scheuen ;
„ *Sein Tadel nützt der Kunst ; und gieng'*
er auch zu weit ,
„ *So schadet ihm , nicht dir , die Un-*
befcheidenheit. “

A Z

A R A B I A I P O R:

V I G - J Á T É K

EGY AKTUSBÁ

B Á R Ó H O L B E R G

MUNKAIBÓL.

— Combien en a - t - on vû

Qui du soir au matin sont pauvres devenu,

Pour vouloir trop - tôt être riche.

de la Fontaine.

S Z E M É L Y E K.

KINTSES ÚR, egy tehetős Nemes ember;
ennek Felesége.

KINTSES NÉ.

’SÓFI, Szobaleány.

GYURKA, inas.

KORMOS,

TZIRMOS, { két kóborló Zsivány.

TSAPDI MIHÁLY, feleségeftől, Kintses
Úr’ szomszédi.

BENIAMIN, Zsidó.

Három Úri ember, ’s ugyan annyi Afzonyság.

Két Poëta.

Egy Vendégfogadás.

A’ dolog történik egy Királyi Városban,
rész szerént a’ Város Piatzán, rész szerént
pedig a’ Kintses házában.

A Z

ARABIAI POR.

Vig - Játék egy Aktusba.

I. J E L E N É S.

(*A' Város piatzán.*)

KORMOS. TZIRMOS.

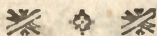

KORMOS.

SOHA se gondoltam, hogy ez a' Város ilyen nagy legyen, mint a' minémünek most látom, sok szép házak vagynak benne, 's innen gondolom, hogy elég Uraság is lakja. — De, ni mit látok! — (*Tzirmos a' jobb oldalról felé megyen*) Ne legyek emberséges em-

B

ber, ha ez nem az én régi Kenyeres Pajtásom Tzirmos! a' kit sok esztendeje hogy nem láttam! — Ugyan magad vagy e' vagy a' Lelked jár itt Tzirmos Pajtás? —

TZIRM. Éj édes Tzimborám Kormos! Honnan van az a' szerentsém hogy reménységem felett itt talállak? — (*egymás kezeit szorongatják.*)

KORM. Édes régi zsebelő Társam! örömömbbe alig tudok jóvá lenni! — Éh biz' azt gondoltam, hogy eddig régesrégen meg szaradtál valamelyik akasztófán! De látom, hogy jól érted a' hivatalodat. — Lopni nem mesterség, ahoz a' leg ostobább paraszt ember is ért, de úgy tudni lopni; hogy rajta ne kapják az embert, már e' más kérdés! —

TZIRM. Köszönöm Pajtás hogy olyan jól gondolkodol rólam! Nagy vigasztalásomra szolgál, hogy egy olyan híres ember, mint te meg ditsér. Köszönöm a' szüleimnek is azt a' jó Nevelést, és azokat a' jó intéseket, a' melyeknek, valamerre jártam a' Világon, mindenütt hasznát vettem. — Nem azért mondom, hogy magamat ditsérjem; de még életembe, soha egyszernél többször rajta nem vesztettem; akkor se lett egyéb bajom, hanem hogy két fületem el vágták. —

KORM. A' még isekélység! Egy két fülével több vagy kevesebb van az Embernek,

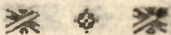
még a' nem fokot telzen. — Ügye azért Tivelled azt a' Lengyel - Kutsrát?

TZIRM. Azért bizony! 's azért köszönök úgy mindennek, mint a' Gránátéros, a' ki tsak a' süvegéhez ér a' két újjával. — Én is tsak úgy telzek; 's azért mondják némelyek, hogy én kényes vagyok, pedig a' nem igaz. Mert én épen nem vagyok kényes ember. — De hát Te Pajtás hogy tengődtél azolta?

KORM. Kutya bajom se vólt! még eddig akárhol jártam, mindennel tsak, meg tudtam egyezni. De ezeket az ide való Város-Koppoit, az Ördög vigye el-öket, nem szenyvedhetem. — Gondold meg, már egynehányszor el akarták rontani a' betsülletemet: — ez előtt két héttel is, az Hivesre tétetett az egyik; de hogy minden Versengésnek végét szakasszam, én is szemügyet vévén ki eblábáltam a' dugaszból. Úgy is nem fokot nyer az ember azzal a' Protzessuskodással. —

TZIRM. Az igaz. Én is látom már hogy hamis emberek azok; mert egy betsülletes ember se maradhat tőlök békével.

KORM. Nem biz' azoktól. Mert azok olyan irigyek, hogy mihelyt a' szegény-legény egy két Krajtzárt kapar magának, mindjárt ki tsikarják a' körme közzül. —

TZIRM. Tsak úgy van a' Pajtás! A' Virtuust mindenütt üldözik.

KORM. Kivált otthon. 'S azért tettem én fel magamba, hogy nem megyek többször a' hazámba. —

TZIRM. De hát már köztünk mi tévő leszel?

KORM. Biz' azt még magam se tudom. — Korhel tsak nem leszek. — Úgy nézz az én szemembe Tzirmos! hogy már én egyszer, minden Mesterséget meg próbáltam. — Moldvába, Orvos Doktor voltam; 's nagy haszonnal folytattam a' Mesterségemet mind addig, mig a' Doktor-Tzéh, tsupa irigységből perbe fogott, 's erőnek erejével fel akart akasztatni. Pedig hidd el Pajtás! hogy úgy el jártam hivatalomba, hogy reám ugyan egy beteg se panaszolkozhatott.

TZIRM. El hiszem biz' azt; mert kétség kívül mind a' más Világra küldted őket?

KORM. Hát hogyne! De azomba meg szabadúltak a' betegségtől. Lett volna tsak pénzem, hogy perelhettem volna azokkal a' Doktorokkal, majd meg mutattam volna én ő kegyelmeknek ki ebe fiait. — Hiszem úgy el gyötrik a' szegény beteget, hogy a' Hóhér se kinozná jobban meg, én pedig a' magam betegeit három napnál tovább nem tartóztatam. — Sok Moldvai nemes ember nekem kö-

szönheti immár kövér vagy onához lett jutását. Mert ha én ki nem kuráltam volna a' szülei-
ket, még loká kellett volna nekik várakozni
az után az Örökség után, a' melly a' Ter-
mészet' Törvénye szerént is őket illeti. — Ré-
szemről, ezeknek, az *Attestatumát*, kellett vól-
na csak a' Doktoroknak meg mutatnom, 's el
hihették volna hogy értek a' dologhoz. De
gondoltam magamba, jobb lessz Móldvából
el jönöm, mintsem olyan emberekkel bajos-
kodnom, a' kik magok Birók a' magok dolgá-
ba, mert ha fel találják az embert akasztani,
nem jön onnan vissza ha százszor *apellál* is. —

T Z I R M. Igazán mondod biz' azt Paj-
tás! —

K O R M. Itt tehát fel szedtem vettem a'
sátorfát, 's által jöttem Erdélybe ahol Jöven-
dő-Mondó voltam. Egy darabig Profétálgat-
tam pénzért, 's eleinte vólt is betsüllettem;
mert minden jövendöléssem részemről szerentsé-
sen bé tölt. — De minthogy a' Jövendő Mon-
dó-Lélek is, nem mindenkor egyformán járja
az embert; egykor ollyat találtam jövendöl-
ni, a' mi be nem tölt, 's azért köröm közzé akar-
tak fogni. Szerentsém vólt hogy Próféta vól-
tam; 's hogy meg tudtam magamnak jöven-
döl-
ni — a' mi nem minden Prófétától telik-ki
— hogy ha egyszer kérdőre vonnak, bizony
meg bolházzák a' Próféta Nadrágot, én is az-

ért úti fűvet köték a' talpam alá, 's egyenesen Pestnek vettem az útamat.

TZIRM. Azt én is meg tudtam volna jövendölni; pedig nem vagyok Próféta. —

KORM. Pesten tántzmester voltam. Egyfzeribe sok hetyke ifjak gyűltek hozzám tanulni az *Univerzitásból*, a' kiktől mind előre fel szedtem a' pénzt. — Azomba meg gondoltam, hogy ha ezeket tántzolni meg tanitanám is. sok válhatna közzülök ollyas, a' ki, ifjúi vitzkándiségába halálra ugrálná magát; meg szántam őket, 's ott hagytam.

TZIRM. De a' Pénzt tsak ugyan vissza adtad nékik?

KORM. Siettembe nem adhattam. 'S azomba Pajtás, meg vallom, egy kis szükségem is vólt az Úti költségre. — De hogy tsak ugyan ne láttassam egyedül őket meg tsalni, a' Vendégfogadós Gazdántól is kértem valamitskét költsön, soha meg adom fejébe, hogy annál biztosabban várhassák vissza meneteletem.

TZIRM. Ez is elég egy sütésbe.

KORM. Innét ballagtam Horvát Országba; holott is Politikus Prókátornak adtam ki magamat, és egy régi módi Politikussal azon vetélkedtem, ha fel lehet-e a' Tolvajt akasztatni. Azzal mutattam meg hogy nem lehet; hogy, a' mit magadnak nem kívánsz mással feleslekedd. — A' Gyilkost is azért nem kell

meg ölni, mert azért, a' meg öltt ember, fel nem támad. A' Kurvát is kár meg seprüzni; mert ő ezt nem haragból tselekefzi. — Kevés idő múlva tehát, mint ilyen köz haszonra termett ember, jó zsiros hivatalt kaptam; itt fel vettem előre esztendei fizetésemet, 's útnak indulván meg mutatám, hogy leg alább magamnak, nem rossz Politikus vagyok. — A' Szepelességbe Tsillag vizsgáló valék, Bétsbe Arany tsináló, Miskóltz tályékán Orgonista, melly utolsó szent hivatalomba mondhatom leg több pénzt gyűjtötten, mert úgy meg szerették az emberek a' dudállásomat meg a' szavamat, hogy alig tudtam tőlök meg menekedni.

T Z I R M. Hát miért hagytad el azt a' jó kenyeret?

K O R M. Épen mikor egyszer Vasárnap ki jöttem a' Templomból; akkor hozott egyet az Ördög oda a' régi Pajtásim közzül, a' ki mihelyt a' szemembe nézett, mindjárt irtóztató nagyot katzagott, 's azt mondotta rólam az ott lévőknek, hogy ennél a' kántornál, nints' nagyobb tolvaj a' Világon. — Már én anyira el tsábitottam volt a' Népet, hogy tsak egy kitsinybe hogy azt a' Vallás Gyalázó embert meg nem kövezték. De tsak ugyan olyan nehezen esett a' nekem, hogy nem akartam tovább ott maradni, hanem betsüllettel elébb állottam.

T Z I R M. Hát már itt mitsoda Mesterség-re adod ismét magadat?

K O R M. Majd meg lássuk! — (Számlálja rongyos menyéje Gombjait) Arany - tsináló, Doktor, Jövendő-Mondó, Orgonista, Prókátor, Tántzmester, Tsillag-Visgáló. — Még egyszer vissza fele! (újra számlálja) Tsillag-Visgáló, Tántzmester, Prókátor, Orgonista, Jövendő-Mondó, Doktor, Arany tsináló. — Ez a' hetedik Gomb. — No Pajtás! én biz' Aranyat tsinálók; Te lefelé pedig segítő tár-sam! —

T Z I R M. A' mi tölem telik szívesen szolgálók.

K O R M. Tzirmos Pajtás! van nekem a' Szállásomon a' Zöldfa Vendégfogadónál 100 forint árrú porrá törtt Aranyam. Ezt, majd homok porral öszve elegyítsük. Te ülj ki vele a' piatzra árúld, 's tsak annak adj belőle, a' ki töled *Arabiai Port* kér. — Ebből áll minden dolgod. — A' többbit magam viszem véghez. — A' porrá törtt száz forintnyi Aranynak 4000 forint kész pénzt kell be hozni. — Ennek negyed része a' tiéd lefz. — Eredj most előre a' szállásomra, mindjárt utánad indulok én is.

T Z I R M. Okosan találtad! Mindjárt hozzá fogjunk! (Tzirmos el megy', más oldalról jön egy Zsidó)

II. JELENÉS.

EGY ZSIDÓ. KORMOS.

ZSIDÓ.

JÓ Naphot Jó Uram! ninthsen vhalami el adó?

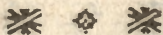
KORM. Semmi sints Jó 'Sido! mert én csak most érkezek ide, hanem hólnap, ha a' Munkámhoz hozzá foghatok, kaphatsz nálam aranyat, de úgy, ha felöle lenkinek egy szót se szóllassz; különben békét nem hagynának az emberek. — Mert én, egyszerre nem szoktam magam számára többet tsinálni, hanem csak a' mennyit egy hónap alatt el költhetek. — De ha valaki találkozik, a' ki a' Mesterségemet meg akarná tanulni, 4000 forint lessz a' dija. —

ZSIDÓ. Hát tud az Úr aranyat tsinálni? — No itt nem messze lakik egy phénzes Úr, ennél thudom lessz khemednek bhetsüllete.

KORM. Kinek hívják?

ZSIDÓ. Khintses Úrnak. Mhár shokat hijjába khöltött erre a' Mhestershégre. — Ghondolom mhég is, hogy örömhést adhna 4000 fhorénthot, tshak ighazán thanúlhatná megh.

KORM. Derék ember-é különben?

ZSIDÓ. Ighen is, dherék Úr, thudós embher, nagy Pifikhus.

KORM. A' mi a' tudományt illeti, arra nálam nints' semmi szükség, az én mesterségemet meg tanulhatja a' leg ostobább paraszt ember is, tsupán egy kevés értelem, 's bizonyos tzeremoniáknak helyes meg tartása szükséges.

ZSIDÓ. Úgydhe minthogy már shokakthól mheg tshalatthathott; nhem egy khönnyen hiszhen?

KORM. Ezt jól is tselekefzi; mert a' Világ tele van rava sz róka emberekkel. Azért én se kívánom tőle, hogy nekem elébb hiddjen, minekelötte maga szemeivel látja Mesterségemnek tsalhatatlan vóltát. — De most más a' dolgom, el megyek, hólnap mint mondám el jöhet sz hozzám, a' Zöldfa Vendégfogadónál vagyok szállva.

ZSIDÓ. El megyekh, el! — Addhé g is jó eghélség het! — (*Kormos el megy*)

III. JELENÉS.

A' ZSIDÓ magánosan.

EZ ugyan úgyh láth szik, hogyh embher séghes embher; dhe azhért mhég shem hi

szhek a' Lelkhének, mhig nem lhátom mith
thud. — Mosth majd Khintses Urhoz mhe-
gyek, újjshághot mhondok nheki. (el megy)

IV. JELENÉS.

(A' Játékbely változik Kintses Úr' ebédő szo-
bájává, a' Zsidó Kotzogot az Ajtón, 's be megy
a' hol ül az inas Gyurka)

ZSIDÓ. GYURKA.

GYURKA.

MI jót akar kend Benjamin Gazda?

ZSIDÓ. A' Thekéntethes Urral akhar-
nék szóllhani!

GYUR. A' mint gondolom, most semmi
se lessz belőle, mert épen most leli a' hideg.

ZSIDÓ. Mhikor eshett rhá a' hidheg?

GYUR. Nem sokkal van több hús sz-
tendejénél. —

ZSIDÓ. Mhitsoda? Mith házudh khend?
— Hiszemh thegnaph előtt is pheszállthem
vhele az Útszhán. —

GYUR. Ha beszélt ked az a' ked sze-
rentséje vólt, de én jobbat nem mondhatok
felőle, hanem hogy a' hideg leli. — Mert egy
ollyan ember felől, a' ki illyen iszonyú nyári
hőségbe is szüntelen égő-tüzes szén közt ül,

nem lehet egyebet mondani, hanem hogy vagy el ment az esze, vagy a' hideg leli. —

ZSIDÓ. Ha! ha! mosth érthem Khen-deth. Bizhonyoshan mosth Opheráll?

GYUR. Azt én nem tudom, Operál e', Purgál e', vagy mi a' lántz Gutát tsinál; eiég az ahoz, hogy miolta az Arany tsinálásba belé bolondúlt, még nem nyert anyit, a' min majd, mikor minden vagyonyából ki óperálja magát, és a' szegénység miatt kétsésgbe esik, egy betsülletes kötelet vehessen, a' melyel fel akassza magát. — Azt az egyet tudom, hogy mikor ebbe a' munkába foglalatoskodik, senkit be nem botsát.

ZSIDÓ. Thudom enghem örömeft h be ereft h, tsak azt mondhja meg h khend nevhemmhel, hogy egyh Arabhiai Aranyh-tsináló érkezeth ide, a' khi shemmi fhizethéft nem khéván elhőre, mhig mheg nem mhu-tathja a' Mheft herséghét.

GYUR. Már e' más! De így biz' egybe be ereft jó Zsidó! — Külömben pedig, ha mindjárt azt mondanák neki: Nó Uram ég a' házad! vagy hogy a' tolvaj fel verte a' házadat, még se hagyná el a' munkát. De azt a' mit kend akar neki mondani, már azt tudtára merem adni.

ZSIDÓ. Thak hamar háth, merth nhem thudom, meddigh mharad itth az az embher!

GYUR. Várjon hát kend, majd tsak itt az ajtón kivül lassan szóllok be; mert itt van a' Mellesleg levő szobába, de be nem szabad mennemr. —

V. JELENÉS.

Az elébbiek. KINTSES Úr a' más oldal szobába.

GYURKA. (*lassan*)

TEKINTETES Uram! Tekintetes Uram! KINTSES. (*belőlről*) Mitsoda Gaz ember mer ott lármázni?

GYUR. Én vagyok Uram! én vagyok, valami nagy dolgot akarok mondani, még pedig nem tréfa ám!

KINTSES. Ha ki megyek, majd úgy a' Vállad közzé vonogatok ezzel a' Vas lapotzkával, hogy meg emlegetsz!

GYUR. Egy idegen érkezett, a' ki ugyan szép Arabiai Aranyat tud tsinálni!

KINTSES. Már a' más! — Várakozzon, egyszeribe ki megyek.

GYUR. (*a' Zsidóhoz*) Mondom a' mit mondok! — Tudtam biz' azt! — Másképen ki se szurkálhatná az ember a' lyukából. —

VI. JELENÉS.

KINTSES, a' ZSIDÓ. GYURKA.

KINTSES.

(*Ki jön egy szurtos-vászon fel öltött köpenyegbe, egy rongyos kalapba, előtte egy bőr kötő, a' vállán egy fűvő, kezébe egy Vas-lapozka, az ábrázolja tsupa korom*)

HÓ L az Arany-tsináló? —

ZSIDÓ. A' Zöldfha Vendégfogadónál van szállva, az elébbh pheszhéllthem vhele, azth mondhatja; másth is mheg thanét a' Mhes-therségére. — Dhe nhagyon dhrágás, — négy ezer fhoréntot khéván.

KINTSES. Az igen sok; ki adna anyit?

GYUR. A' bizony nem sok Tekintetes Uram! de bizony bolond hogy többet nem kér, hiszem mit nekem 4000 forint, ha helyette négyszáz ezeret is tudok osztán tsinálni?

KINTSES. Nem sokallnád Gyurka, hogy anyit adjak érte? Mit gondolnál?

GYUR. Én biz' azt gondolnám, ha jóvá hagyná a' Tekintetes Úr, hogy mind a' Zsidót, mind azt az Arany-tsinálót akasztatnók fel. — Mert az egyike Zsidó, a' másik meg

azt tartom tsak olyan lessz, mint a' többek, a' kik mind meg tsálták a' Tekintetes Urat!

KINTSES. Ökörtől ló tanáts! (a' Zsidóhoz) De hallod é Benjamin, felelész é felöle hogy meg nem tsal az az ember?

ZSIDÓ. Nhem vhagyok bholondh! hiszemh soha se láttham énk thebbet, tshak az elébbh; — fheleljhen mhaga mhagárhól! Hiszemh elhég azh, ha elshöbe mheg mhutathja mhit thud, 's azhuthán kéri a' fhizethéft. —

KINTSES. Az is igaz. — Hivd el tehát hozzám minél elébb, hadd beszéllek vele!

ZSIDÓ. Mhegyekh Uramh, mhegyekh! (el megy; a' túlsó szobából ki jő Kintsesné Zsófi-val)

VII. JELENÉS.

KINTSES, KINTSESNÉ. GYURKA.
'SÓFI.

KINTSESNÉ (a' férjéhez)

ÉDES Lelkem! ugyan nézd meg tsak magadat a' tükörbe! — Uram örizz! Bizony szakasztott olyan fekete vagy, mintha most bújtál volna ki a' sütő kementzéből!

KINTSES. Hagyj békét fiam! így hozza magával a' hivatalom.

KINTSESNE. Az Ördög látott ilyen hivatalt! Ugyan kérlek, hogy mondhatod azt hivatalnak, a' minek soha egy pénz hasznát se vetted, pedig már sok ezeret reá költöttél!

KINTSES. Kérlek Lelkem! ne beszélj úgy! Ne befeljenítsd ok nélkül ezt a' Nemes hivatalt.

'SÓFI. Jól mondja a' Tekintetes Úr hogy Nemes hivatal, mert azt ugyan senki egyéb nem üzheti, gazdag, 's főrendű személyeknél. Külömben is pedig, talám a' Lélek idvességére is használatos. —

KINTSES. A' már bolond beszéd!

'SÓFI. Várakozzék tsak a' Tekintetes Úr, hadd mutatom meg! A' szegénység sok jóra ösztönözi a' Lelket. Úgyde az Aranytsinálás, elébb utóbb koldulásra juttatja az embert. És így az Aranytsinálás, a' mint mondtam, Lélekbe járô dolog. —

KINTSES. Kérlek Szivem! ne tarts a' házadnál ilyen nagy nyelvű Lotyókat!

KINTSESNE. Édes Angyalom! tréfa a' mi tréfa, de igazat mond 'Sófi; minden okos ember úgy tartja azt a' mint ő mondá. Ugyan vedd Gondolóra magad is, vetted e' ez ideig valami hasznát?

KINTSES. Egyfzer lessz a' fiam, a' mi soha se vólt!

SÓFI. Egyszer ugyan, 's egyszer lessz az is, hogy a' sok Arany mivelésbe egyszer ki gyúl a' kémény, 's oda lessz a' ház!

KINTSESNÉ. Fiam! ne magyarázd rosszra a' mit mondok. Már tíz esztendeje hogy ezt a' bolondságot üződ, 's ha még most sem akarsz róla le tenni, meg ládd, nem sokára házad népeftől együtt koldulásra jutsz! —

'SÓFI. Bizony még utóljára, maga erején fog a' Tekintetes Úr koldúlni.

KINTSES. Hagyj békét szívem! — Neked pedig tselefindi Leány, rokka a' helyed, itt ne fetsejg lotsogj! Tsak azért se nyugszom, — még eltvére be dugom a' Izátokat. Akkor majd meg látjátok, hogy van haszna az én Munkámnak! — Szinte ma érkezett egy idegen bõlts, a' ki elõtem fogja a' próbát meg tenni. —

'SÓFI. Ez bár ha nem megint valami *Antikrisztus* lessz!

KINTSES. No! mitsoda kerengõ bolondhoz illõ lotsogás már ez ismét?

'SÓFI. Hiszen Deákul úgy hívják az Arany-tsinálót, azért hogy mind tsupa tsalárdságból áll! —

KINTSES. *Alchymistának* hívják, fél bolond! *Alchymistának* nem *Antikrisztusnak*! De hát te semmire kellõ, hát így én is tsalárd ember vagyok?

S Ó F I. Igen biz' a' Tekintetes Úr! mert Arany-tsináló. — Meg tsalja magát, a' Tek. Affzonyt, 's egész háza Népét. — Nem bánom ha az Ablakon ki vettet is a' 'Tek. Úr; mert olyan igazán mondom, mint a' Nap az égen. — Jobb volna bizony, hogy a' helyett a' hóhér pallofsára való tsalóka Arany-tsináló helyett, valami tsinos borbély legényt hivattatna inkább a' Tek. Úr; 's mosatná le az ábrázatjáról azt a' két hét ólta reá ifzaplott kormot, mert olyan vastagon reá tapadt az ortzájára, mint a' tenyerem! *(ki megy sebesen)*

K I N T S E S. Édes Lelkem! ez a' perló társ, ma velem egy fedél alatt ne háljon!

K I N T S E S N É. Ne bántsд kérlek fiam! jó szivből szól ő! El is hidd hogy igazsága van. —

K I N T S E S. Kérlek Lelkem, eredj el most tőlem egy kevésbé! Magamba akarok lenni. —

K I N T S E S N É. A' meg lehet. — *(vissza megyen a' szobájába)*

G Y U R. Tek. Uram! ehöl jön az ablak alatt a' Zsidó, az Arany-tsinálóval. — Én Istenem! be tsuda dolog! No! hiszem, ha valaki, már ezek az Arany-tsinálók, akar minden nap hiborba bárkonyba járhatnának; 's még is valahányat láttam még, közzülök, alig akadt meg rajta valami rongy.

KINTSES. Nem tudsz hozzá Gyurka! — tedd félre csak most hirtelenébe ezt a' fűvót, 's ezt a' lapotzkát; a' hajam' is simogasd meg egy kitsinyt. (*Gyurka frissen fűsüt 's haj-port hoz, meg igazgatja az Úra buglyos haját*)

GYUR. E' meg vólna valahogy Tek. Úr! de már meg is kellene mosdani! (*bejön a' Zsidó Kormossal*)

VIII. JELENÉS.

KINTSES. CYURKA. KORMOS,
a' ZSIDÓ.

ZSIDÓ.

ITT az ember! — No ugyan volth bha-jom vhele, mig el hívhattham. Már mosth maga, szóllhath vhele a' Thek. Úr.

KINTSES. Köteles Szolgája Édes Nagy Jó Uram! Kész szolgája! Mindenkor nagy örööm van, ha mikor magam Mesterségét gyakorló férjfiakra akadhatok. — Mikor lett meg érkezése Nagy Jó Uramnak?

KORM. (*maga reá tartásával*) Mi gondja arra az Úrnak akár ma jöttem akár tegnap?

GYUR. (*lassan az Urához*) Enye be durzás egy állat!

KINTSES. (*Gyurkának felel*) Jól mondd Gyurka! A' tanúltt-Mester mind ilyen tsudálatos természetü. (*Kormoshoz*) Szerentsémnek tartanám, ha lehetnék Nagy Jó Uramnak valamibe szolgálatjára!

KORM. Leg kedvesebben veszem ha az Úr velem többet nem tzeremóniáz. Egyéb aránt nem is tudnám mivel szolgálhatna az Úr nekem egyébbel?

KINTSES. Tsak anyiba értem, hogy minthogy a' Városunkba még idegen Nagy Jó Uram, az ide való derék emberekkel meg esmértethetném.

KORM. Az ide való derék emberekkel?
— Ha! ha! ha! Mintha bizony özőnnel vólnának itt a' derék emberek! — Én már tsaknem az egész Világot be jártam, de mondhatom, hogy még ekoráig egy derék embert se találtam sohol, az egy Arabiai Fő.Tanító Mesteremen, *Albusagomarsagiuson* kívül. — Ezt hívják ám embernek! ez, az oktalan állathoz is irgalmassabb; mint az ember szokott lenni, ember társához. — Történt egyszer tudom, hogy a' Matskája, a' Mentéje Újjára feküdt, 's el aludtt; a' mint el érkezett magának az imádkozásra rendeltt órája, készebb vólt a' mentéje újját el vágni, mintsem hogy a' Szegény Matskát fel költötte vólna! —

KINTSES. De már ezt biz' én is azt mondom hogy embernek hívják! De ilyen

biz' egy fints köztünk! — 'S Nagy Jó Uram
tehát most Arabiából jö? —

K O R M. Nem Barátom! most leg köze-
lebb a' Holdból jövök. — Mire való ez a'
haszontalan kérdés?

K I N T S E S. Hiszem előre tsak más va-
lamiről szokás szólni! Nem találhatja ki az
ember mindjárt a' Lelkét! külömben azt mond-
hatnák az emberről: *Hü belé Balás!* —

K O R M. Én pedig semminémű előljáró
beszédet fel se veszek. — Hanem ha valami
beszédje van velem az Úrnak, tetsék meg
mondani rövideden. Mert nekem nintsen vesz-
tegetni való időm! —

K I N T S E S. Úgy hallok tehát, hogy
Nagy Jó Uram Arany-tsináló!

K O R M. No! már az meg lehet!

K I N T S E S. Én is régen tanulom már azt
a' fő tudományt, 's örömeit keresem magam-
nak az alkalmatosságot, ha mikor, ahhoz értő
Tudófokkal lehetek!

K O R M. Ki tanította reá az Urat?

K I N T S E S. Én a' leg jobb Írók után
indultam el benne. —

K O R M. Tzha! a' leg jobb Írók ebbe,
a' leg Gazabb emberek; magok sem értik a'
mit firkálnak. — Én is rajta voltam hajdanába
valami tiz esztendeig éjjel nappal! De az utól-
só esztendőbe is tsak anyit tudtam a' dologhoz

*mint a' tyúk az A. B. Czéhez. — Hanem bezzeg
osztán a' bölts Albusagomarjagius, amaz én Nagy
Tanító Mesterem egy óra alatt meg tanított
mind arra, a' mire tiz esztendeig híjjába töre-
kedtem.*

KINTSES. Nem sajnálna é édes Nagy
Jó Uram! erre a' tudományra engemet is meg
tanítani jutalomért? —

KORMOS. Hat esztendeje hogy elhagy-
tam a' Tanítómat: meg tiltott, hogy senkit
a' tőle vett tudományra meg ne tanítsak, 's
azólta soha senkinek nem is mutaték semmit.
— Tsak alig van fél esztendeje, hogy az utól-
só Levelemre válaszolt (*ki veszen a' Zsebéből
több Levelek közül egyet*) Ehol lássa az Úr! írja
a' 603-dik esztendőbe, a' Goral Hónapnak 23.
Napján Hegirából. Így van szóról szóra: *Alla-
brikamo Triel Sluki Elmatzino Eben Alfantara Ma-
faki Gombada.*

KINTSES. Nem értek én Arabsúl!

KORM. *Mihynki Karaffa Almanzera Tarif
Elbrunadora Alkantara. —*

KINTSES. Mitsoda? *Alkantara?* — Hi-
szem Spanyol Országba hívnak úgy egy Vá-
rost? —

KORM. A' szó: *Alkantara* anyi Summa
pénzt teszen, mint nálunk 4000 forint — Enyit
enged vennem attól, a' kinek ki nyilatkozta-
tom a' titkot. —

KINTSES. E' szerént tehát, kevesebbel is meg elégzik Nagy Jó Uram?

KORM. Dehogy! Hiszem hallja meg tsak az Úr mit ír: *Aitzema Granganos Monomotapa Lakangandaro Mihopi Madagaskar Renkollavat.* —

KINTSES. Ebből én egy betűt sem értek. — 'Se' hát azt tenné, hogy kevesebbet el ne vegyen Jó Uram 4000 forintnál?

KORM. Hiszem látja az Úr hogy világosan azt írja hogy: *Mihopi Madagaskar Renkollavat.* —

KINTSES. Igen, — de hát ha embersegből meg tselekedhetné Nagy Jó Uram?

KORM. Lehetetlen! imhol ide lejjebb okát adja. — Hadd olvasom el! *Bramini Mubames Nadir Elaocombra Kaffares Kanunor Elkannari.* — Ha tehát tetszik, az Úrnak, 4900 forintért meg tanulhatja!

KINTSES. A' felette sok! — De ha szabad tudakozni, mire való Nagy Jó Uramnak a' pénz, ha maga is tud Aranyat tsinálni?

KORM. Már el olvasám azon fontos okokat, melyek nem engedik hogy kissébb summáért fitogassam mindennek e' Nagy titkot. — Rövideden még egyszer: *Bramini Mubames Nadir.* — 'S osztán valamint az Úr, színt' úgy kérdhetem én is vizsont az Úrtól, mit használhat az Úrnak is 4000 forint, ha egyszer meg tanul Aranyat tsinálni? —

KINTSES. Az is mind meg lehetne; — de elég az hozzá hogy —

KORM. Tudom jól mit akar az Úr mondani! Az Úr nyilván már sokak által meg tsallattatott, 's e' miatt nekem sem hiszen. — Én nem is kívánom hogy hiddjen, — sőt nem is kívánok az Úrtól előre egy Krajtzárt is egyebet; hanem hogy minek előtte maga meg látná a' próbát, ha az el sül, tegyen előre engemet bizonyossá hogy meg fizet! —

KINTSES. Már azt nem bánom. — E' fzerént ha el sül a' próba, ez a' 'Sidó egybe ki fizeti Nagy Jó Uramat. —

KORM. Jól van, én azzal meg elégszem. Most hadd látom az Úrnak a' Laboratoriumát! Nézzük, elég tágas é?

KINTSES. Tetsék utánam jöni! (*ketten be mennek. a' 'Sidó haza megy*)

GYUR. No! most válik-meg hány 'sákkal telik! (*béjön a' szobába Kintsesné 'Sófi-val*)

IX. JELENÉS.

KINTSESNÉ, 'SÓFI, GYURKA.

'SÓFI.

GYURI! hol a' Tek. Úr?

GYUR. Most mene be amoda, de a' mikor onnét ki jön, tudom hogy vagy Köldús,

vagy Király leszz. Úgy végzett azzal az Aranytsinálóval, hogy bizonyosan meg leszz az egyik a' kettő közzül. —

'SÓFI. Úgye megint pénz kell az Aranytsinálónak?

GYUR. Tsak 4000 forint. — Beniamin Zsidónak az a' parantsolat; hogy ha el sül a' próba, egybe ki fizesse. —

KINTSESNE. Hogy nem bújhatok a' földbe! — Tudom most megint reá szedik! —

GYUR. Ne búsúljon egy tseppet is a' Tek. Ásszony! De bizony előre nézet a' Tek. Úr. — Hiszem, mondom, hogy tsak úgy fizetődik ki, ha elébb el sül a' próbája, akkor pedig nem rosz helyre teszi azt a' pénzt. —

'SÓFI. De minek annak a' pénz, a' ki maga is Aranyat tsinál?

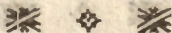
GYUR. Két okát adta az Aranytsináló. Az első ez: *Alkantara Aben Ezra Mabomet jodoliki Skabbalsias Komaj.* — Ezt maga jóvá hagyta a' Tek. Úr, 's én is jónak látom. —

'SÓFI. Mit tesz' a' Magyarúl?

GYUR. Azt biz' én nem tudom; hogy is tudhatnám? — Hiszem nem tudok én Arab-súl! —

'SÓFI. Ostoba! — Hát a' mit nem ért Ked, hogy tudja azt, jó é vagy rosz? —

GYUR. Hogy ne tudnám? — ezt így magyarázza az Arany tsináló: *Spelandissimo Madagaskar Hemantzino Renkollavat.*

'SÓFI. Hát e' mit tessz'?

GYUR. Biz' én azt se tudom. — Tsak leg jobb tessz úgy ha előre nem adunk neki pénzt. — De im' ehol jönnek; hagyjuk most őket magokba! —

KINTSES SNÉ. Már látom; ennek semmi jó ki menetele nem tessz! — De hiszem, ha jól meg gondolom, mindegy biz' a', akar ma akar esztendő alatt juttat Kóldútságára! — (*mind el mennek, Kintses Kormossal ki jön az oldal szobából*)

X. JELENÉS.

KINTSES. KORMOS.

KORMOS.

NEM, Uram! én az egész Operatzióhoz hozzá se nyúlok, egyúttal valami rosszat gondolhatna felőlem az Úr! — Van é már anyi kéneső a' serpenyőbe; mint a' menyit mondék?

KINTSES. Van ám, még jó tűz is van alatta, mind a' szerént a' mint el rendelte Nagy Jó Uram!

KORM. Most következik a' Nagy titok. — Ez áll egynehány szentséges erejű Arabiai szóból. — Ezt mindenkor az Operátzio alatt három izbe egy más után térden állva kell el

mondani. (*oda ad egy darab papíroſt*) Olvassa el tsak elébb az Úr!

KINTSES. (*olvas*) *Ygav dnolob gidep et, drálaš dnim ólániſt ynara za. (az óldal ſzóba' nyitva levő ajtónál térdelve báromszor el mondja)*

KORM. Igaz biz' a' majd el is felejtem tudakozni; — hát Arabiai por van é már a' Serpenyöbe?

KINTSES. Hogy vólna? hiszem ezt elő ſe hozta Nagy Jó Uram!

KORM. E' nélkül pedig ſemmire ſe megyünk. Ez a' Lelke a' dolognak. Van ez, azt tartom, minden aprós Kalmárnál, itt mindjárt a' piatzi bóltokba. — Külömben tsak a' ruha petsétet ſzokták vele ki venni; fél forintért jó tsumót adnak, mert ſenki nem éri fel éſszel mitsoda nagy betsü por ez. — Hozaffon tsak az Úr minél elébb!

KINTSES. (*kiált*) Gyurka! (*Gyurka be jő*)

XI. JELENÉS.

Az előbbieſek. GYURKA.

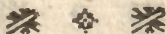

GYURKA.

PARANTSOLJON a' Tekintetes Úr!

KINTSES. Szaladj tsak ſzaporán a' piatza, hozz ezen (*pénzt ad a' Kezébe*) fél forint árrú Arabiai port.

GYUR. Valjon hol kaphatok?

KORM. Talál kend azt itt mindjárt a' piatzon, valamelyik Aprós Kalmárnál. (*Gyurka el megy*)

KINTSES. No! már azt ugyan ki hinné, hogy annak a' hijjába való pornak olyan nagy ereje van?

KORM. Úgy szokott lenni. Minden hijjába valónak látszik az ember előtt; a' minek nem tudja a' hasznát.

KINTSES. Hát egyéb nem kell é hozzá?

KORM. Semmifem. — Hanem annak a' tzédulának, a' melyre azok az Arabiai szók vagynak írva, úgy gondját viselje az Úr, mint a' szeme fényének. Mert abba van a' leg nagyobb titok.

KINTSES. Hát az Arabiai port mikor tegyem a' serpenyőbe?

KORM. Akarmikor, — mig forr. — Ehol jön az Úr' inasa! Tudtam hogy mindenütt lehet kapni. (*Gyurka be jő egy teli kötővel*)

XII. JELENÉS.

Az előbbieik. GYURKA.

GYURKA.

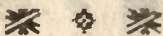
EHOL még vissza is hoztam tiz Krajtzárt! — Húsz Krajtzárért egész egy kötővel adtak. —

KORM. No menjen most az Úr a' Laboratoriumba, 's tegyen egy jó öfzve marékkal a' serpenyőbe! (*Kintses be megy, Gyurka ki megy*)

XIII. JELENÉS.

KORMOS (magába)

JÓL megyen biz' e' Még vagy kétszer meg vagy kétszer meg próbáltatom vele az Óperátziót! Hadd hiddje el! — De nem is hibázhatik biz' a'; mert két marék porból, ha a' serpenyőbe teszi, mindenkor ki jő tiz forint. — Ha egyszer a' négy ezer forintot a' körmöm közzé kuporithatom, elébb állok én Tzirmos pajtással! Nem bánom osztán, akarhol vegyen a' jó Kintses Arabiai port. Ha! ha! ha! be szép lesz az, mikor ő majd olyat akar a' piatzról hozatni, a' mi nints' a' Világon, 's majd mikor azt hallja, hogy az Arabiai porról az Ördög se tud semmit. — Én ettől az embertől ki tsalok 4000 forintot, 's ez által olyanra tanitom, a' mit nekem igazságszerént meg köszönhetne. — Mert így maga meg esmeri hogy bolond; 's az Arany-tsinálás' Mesterségét örömeft másnak engedi. — Tzirmos Pajtás is, igazán meg érdemli a'

Negyed részét; mert jól el járt kötelességébe.
— Én ötet már régen esmerem, 's tudom
hogy rajtam kívül az elevenségbe nints' párja.
De még se hittem hogy olyan tüzről pattant
egy Fi legyen. — De ehol jó Kintses. —

XIV. JELENÉS.

K I N T S E S, K O R M O S.

K I N T S E S.

(*Ki jön, örömebe Kormosnak a' nyakába esik, 's meg
tsókolja*)

OH! bizony az Isten küldötte hozzám az
Urat, hogy valahára meg jutalmaztassa, azt
az én régi sok elztendei fáradságos munká-
mat, a' mellybe eddig hijjába fött a' fejem!
— El sült a' próba. Meg érdemli az Úr a'
négy ezer forintját betsülletesen; de — két
annyi se volna sok! —

K O R M. Egy Krajtzárral se veszek el töb-
bet, mint az alku tartja. —

K I N T S E S. No! mert be dugom, most
mindennek a' száját, a' ki eddig ki nevetett!
Ugyan lessz lóvá mind az irigyem, 's a' rossz-
karóm! a' ki tartván attól, hogy szegénység-
re jutok, hátat fordított, 's el felejtette mind

azt a' jótéteményt, a' mellyet gazdag koromban vele tettem. —

KORM. Híjjába Uram! csak úgy bánik biz' a' Világ az emberrel!

KINTSES. De már most bezzeg, majd fel se veszem őket!

KORM. Azt ne tselekedje az Úr! mert ama Nagy Tudományú *Albufagomarfagiús* is, mindenek felett az alázatosságra inti a' Tanítványit. — Csak engem' nézzen el az Ur! Hiszem én, ha akarnám, fejedelmi módra járhatnék; de az ellenkezik a' mi rendtartásunkkal, 's azért nem is igen hisznek meg bennünket az emberek, mert úgy viseljük magunkat, mintha szegény emberek volnánk. —

KINTSES. No! biz én is hát meg fogadom a' Nagy Jó Uram szavát! 's felöle bizonyosá teheti a' Nagy *Albufagomarfagiúst*; kit is ha megint írni talál nekie Nagy Jó Uram! ne sajnálljon Nevemmel különösen tisztelni!

KORM. Meg tselekeuszem.

KINTSES. Ehol, tetsék hát Nagy Jó Uramnak ezzel a' papirossal (*oda ad egy tzedulát*) Benjamin Zsidóhoz menni! Ő egyszeribe ki fizeti a' pénzt.

KORM. Jól van. — De nagyobb bizonyoságnak okáért, tegyen az Úr még egyszer próbát!

KINTSES. Öröme! Múlásson itt addig Nagy Jó Uram! hadd hívom ki a' feleségemet! *(be megy a' feleségéhez, ki hozza magával tsak hamar a' feleségét 's 'Sófit, maga be megy a' Laboratoriumba)*

XV. JELENÉS.

KINTSESNÉ. 'SÓFI. KORMOS.

KINTSESNÉ.

OH édes Drága Nagy Jó Uram! bártsak illendő szót találnék a' mellyel vóltaképen meg köszönhetném az Úr' sziveségét!

KORM. Tek. Affzonyom! Az Affzony' férje egy tiszta erköltsü jámbor ember; 's épen ezért öröme! meg tanítottam a' Mesterségemre. *('Sófi meg tsókolja a' Kormos kezét) (fordúl 'Sófihoz)* Már e' fok! Ne fárassza magát a' Leány-Affzony! — Hiszem még most is tsupa motsok a' kezem!

'SÓFI. De ugyan drága kéz a'! meg érdemli, hogy öszve meg öszve tsókolja az ember!

KINTSESNÉ. Ne útálja meg Nagy Jó Uram! ezt a' kis gyűrűbeli Ajándékot! *(le húz az újjáról egy gyűrűt, 's oda ajándékozza)* Vegye el tölem emlékezetnek okáért!

KORM.

KORM. Ó nem! De hogy veszek el ajándékot, kivált a' Tek. Affzonytól?

KINTSESZNÉ. De kérem alázatosan az Urat, vegye el tőlem, mint barátságomnak jelét!

'S ÓFI. Ugyan tselekedje meg az Úr a' Tek. Affzonyért!

KORM. No hát! hogy kofarat ne adjak a' Tek. Affzonynak, tsak el veszem!

'S ÓFI. Ó drága Úr! én is valamitskével kívánnék az Úrnak kedveskedni! Ne utálja meg (*ki húz a' sebéből egy keszkenőt*) ezt a' varrott keszkenőt, — a' szüléimről maradt reám. —

KORM. Vétkezném vele, ha meg fosztanám tőle a' Leány-Affzonyt!

'S ÓFI. Ugyan, nem hagyok addig békét az Úrnak, mig el nem veszi!

KORM. Ha tehát meg kell lenni; el veszem; — 's rövid idő múlva, egy más Arannyal varrott keszkenőt küldök helyette! (*Kintses ki jö*)

XVI. JELENÉS.

KINTSES, KINTSESNÉ, SÓFI,
KORMOS.

KINTSES.

JAJ! mert olyan nagy az örömöm, hogy alig tudok belé jóvá lenni! — Semmi hijja a' Mesterségnek! Ebbe az utolsó *Operátzióba* is, fzingt' annyi Aranyat kaptam! — Ugyan kérem Édes Nagy Jó Uram! a' meddig itt lessz, ne sajnálljon engem' mindennap meg látogatni!

KORM. Azt meg tehetem; úgy is, úgy fordúlhat, hogy egynehány hónapot még itt töltök el. —

KINTSES. Hadd legyen ma szerentsém az Úrhoz egy kis ebédre!

KORM. Sajnálom, hogy most nem engedí a' dolgom, hanem vatsorára, ha meg engedí az Úr, meg jelenek. — Most valami mulhatatlan dolgot kell el végeznem!

KINTSES. Most tehát, nem tartóztatom tovább Nagy Jó Uramat. — A' pénzt, mindjárt ki fizeti a' Zsidó, mihelyt meg látja az írásomat.

KORM. Arról nem kételkedem. — Addig is, ajánlom magamat az Uraknak!

KINTSES. Köteles szolgája, kész szolgája Édes Nagy Jó Uram! Magamat ajánlom házamnépeftől. — (*Kormos magát reá tartván meg hajtja, 's el megy; mindnyájan az Ajtóig kísérik*)

XVII. JELENÉS.

Az előbbieK KORMOSON kívül.

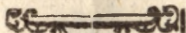
KINTSES. (*a' feleségéhez*)

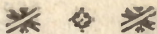
NO Affzonyom! mit szóllasz most ezekre? — Hát fel fordult é a' házam az Arany-tsinálásba? —

KINTSESNÉ. Ó Lelkem! ne magyarázd rosszra, az én értetlenségemet!

'S Ó FI. Magam is alázatosan kérem a' Tek. Urat, engedje meg, hogy abból a' Nemes Mesterségből, vakmerőül tsúfot üztem. —

KINTSES. Meg engedek jó szívvvel, meg engedek eb születtek! Tanuljátok meg ebből, hogy nem jó az olyan dologról előre ítélnetek, a' mellyet fel nem érhettek eszetekkel! — (*Gyurka bejö*) De hát Te Gyurka hol jársz? —

XVIII. JELENÉS.

Az előbbiek. GYURKA.

GYURKA.

V ALJON 's igaz e' Tek. Uram! a' mit hallok? azt mondják, hogy tud már a' Tek. Úr Árányat tsinálni?

KINTSES. Az igaz Gyurka; — de hol hallottad?

GYUR. Jaj! hiszem tele van már azzal az egész Város! Leg elsőbe-is a' szomszéd Tsapláros beszéltte meg. — E' már azólta, úgy tsapja az embernek a' leveit, hogy majd lemegy a' bőr a' könyökéről. — Egyszeribe meg kínálta egy meffzely jó féle Miskóltzi borral. — Most, a' Világért se venne értte pénzt: pedig az előtt, — a' leg rosszabb tsavíszka borából se adott soha egy hörpöt is, mig le nem tettem előre az Árrát.

KINTSES. Ebből láthatni, millyen a' Világ! Legyen tsak valakinek jól dolga, akad annak mindjárt elég barátja! — De nem foghatom meg, hogy terjedhetett el az a' hir olyan hirtelen?

GYUR. Bizonyoson az a' Zsidó fetsegte ki. — Tudjon meg pedig itt tsak egy ember

valamit; tudja azt abba a' szempillantásba az egész Város. — A' sok ember, a' kit elől utól találtam az útszán, úgy meg köszönt. mintha valami nagy Úr vólnék! — Az a' Nyaktekert *Mikó Peti*, a' *Dobsa Úr*' legénye, a' ki ez-előtt fél válról is alig nézett a' szegény legényre, most az útsz' ajtóba úgy meg hajtogatta előtem magát, hogy majd az Orrára bukott. — De bezzeg, én is, vissza adtam neki a' költsönt; mert magam is épen úgy félre fintorítottam az orromat előtte, mint ő szokott az előtt nekem!

KINTSES. Valaki kotzogat az ajtón Gyurka, nézd meg ki van ott?

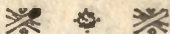
GYUR. (*K. néz az ajtón 's vissza jö mondván*) *Tsapdi Mihály* Uram akar tilzteleteré lenni a' Tek. Uraknak.

KINTSES. Ugyan mi lelte azt? hiszem a' jó szomszéd, úgy fel se vett eddig bennünket, mint a' pozdorját!

KINTSESNÉ. Mondjad Gyurka! hogy olyan embert nem szoktunk be botsátani. —

KINTSES. Nem! Fiam! Dehogy! nem kell olyan nagyra látnunk! Hadd jöjjön be!

XIX. JELENÉS.

Az elébbiek. T S A P D I.

TSAPDI.

OH Drága Tek. Úr! ki mondhatatlan nagy örömemre van, hogy az Urat kívántt egélségbe tisztelhetem. Nem találok elegendő szót, hogy le írhatnám azon nagy kívánságomat, a' mellyel kívántam értekezni egélsége felől az Úrnak!

KINTSES. Azt ugyan eddig soha észre nem vehettem. — Söt ezzel mindenkor ellenkezőt tapasztaltam. — Mert valahányszor meg akartam látogatni az Urat a' házánál; el tagadta, hogy nints' otthon: ha az Útszán találtam is, még csak köszönni sem akart!

TSAPDI. Dehogy Drága Tek. Uram! bizony méltatlan szenyvedem ezt a' szemrehányást. Istenem a' bizonyosságom, hogy senkit e' Világon soha úgy nem tiszteltem, 's nem is tisztelek mint a' Tek. Urat! —

KINTSES. Kérem az Urat, ne tzeremóniázzon annyit!

GYUR. Tek. Uram! magam is abba a' hiszembe vagyok, hogy az Úr Tsapdi Uram, jó barátja a' Tek. Úrnak. — Mert hiszem, mi-

helyt egy kis szerentsénk akadt; egybe az Úr is, meg fordította a' köpenyeget, úgyhogy talám már most kész volna meg pukkadni a' Tek. Úrért. —

TSAPDI. Esküszöm minden szentekre, hogy én ma is a' vagyok, a' ki tegnap voltam; 's koránt sem a' Tek. Úr újj szerentséje annak az oka, hogy én most ide jöttem. — De valamint eleitől fogva mindeneknél feljebb betsülltem a' Tek. Urat, úgy örökre nagy szerentsémnek fogom tartani, ha magamat ezen-túl-is, a' Tek. Úr' alázatos Hivének nevezhetem. —

KINTSES. Jól van jól Édes Szomszéd Uram! de most botsállon meg az Úr; egy kis dolgom van, el kell mennem (*Kintses el megy a' maga szobájába*)

TSAPDI. (*A' Gyurka kezét meg szorongatja, 's az ortzáját meg simogatja*) Ó édes Nemzetes Gyurka György Uram! Kérem legyen nekem ezután is Jóbarátom, — Lefsz e' hát?

GYUR. Lefzek, lefzek. — *Servus obligatus.* (*Gyurka is meg szorongatja a' Tsapdi kezét, e' meg Gyurkát meg öleli*)

XX. JELENÉS.

Az előbbiek, KINTSESSEN kívül. TSAPDINÉ.

(*Három Gavallér tziſra ruhába be jő, Gyurkát meg ölelgeti, hozzájok ereſzkedik Tsapdi, 's be mennek együtt Kintseshez. Tsapdiné is be jő, fordul Kintsesnéhez, 's magát mód nélkül hajtogatja*)

KINTSESNÉ.

EJ édes jó Afzonym! honnét van az, hogy most úgy meg alázza magát?

TSAPDINÉ. Ó Tek. Afzony! ki ne alázná meg magát, egy olyan Fő-Afzönyság előtt? — Igazsággal mondom, a' Tek. Afzony, minden Vároſi Afzonyainknak a' díſze!

KINTSESNÉ. Ez előtt nem így beſzéllt felőlem az Afzony!

TSAPDINÉ. Szégyenlek esküdni a' Tek. Afzony előtt; mert külömben kész vólnék azt a' mit mondok, hittel is meg bizonyítani. —

XXI. JELENÉS.

Az elébbiek.

(*Három idegen Asszonys ig be jö, 's magát szer felett hajtogatja.*

KINTSESNÉ.

A' MINT látom, most váratlan vendégekhez is van szerentsém. Azért mennyünk, ha úgy tetszik a' másik szobába! (*be megyen, a' négy idegen Asszonyal együtt*)

XXII. JELENÉS.

GYURKA. 'SÓFI.

(*A' három Gavallér, Tsapdival ki jö Kintsestől, ez a' szobája ajtajáig kíséri őket, azok erőssen hajtogatják neki magokat; el mentekbe körül veszik Gyurkát, fogdosák a' kezét, a' posáját tzirógatják, meg ölelik, magokat ennek is ajánlják. — Az Asszonyok is ki jönnek Kintsesnéthöz, 's vele szintűgy bánnak, 'Sófit pedig el mentekbe rendre ölelik 's tsókolják, 's így mind el mennek*)

'SÓFI.

GYURKA! Hát nem szép dolog e' az, hogy ezek az Uri Asszonyok mind ölzve tsóoltak?

GYUR. Hisz' úgy hát maga, még több hasznát veszi mint én! Mert én velem is, más mindent meg tettek az Urak; de tsókolva még se tsókoltak meg. —

'S ÓFI. No! e' példa lehet arra millyen a' Világ!

GYUR. Igen ám! ki gondolta volna azt valaha, hogy még Uri Affzonyságok tsókolgassanak majd, egy olyan Konyha-Szolgálót, mint maga?

'S ÓFI. Igaz a' Gyurka! De hát azt ki álmodta volna valaha, hogy még Uri-emberek ölelgeßenek majd, egy olyan körmön font kenyérvésztegetöt mind kend? — De úgy tetszik, mintha Kotsik állottak volna meg a' házunk előtt. — Aligha megint udvarlásunkra nem jönnek most! —

XXIII. JELENÉS.

Az elébbiek.

(Két Úr 's két Affzonyság be jő, kik Kintseßel akarnak szölli)

GYURKA.

NEM tudom ha ad e' most Audientziát a' Tek. Úr. — Itt el állhatnak az Urak, mig ki jön a' Tek. Úr. (Gyurka félrebb áll, azomba be jő két kopott fekete rubás Poëta)

XXIV. JELENÉS.

Az előbbiek, KÉT POETA fel tett három-
szegű deákos kalappal.

GYURKA.

HA T ketek mitsoda emberek?

1. POETA. Mi Poeták vagyunk.

GYUR. Épen jókor jönnek ketek. Szinte
tegnap döglött meg egy Matskám; nosza írna
ketek róla valami szép verset!

2. POETA. Méltóztasson tsekély *Vénáin-*
kal parantsolni!

GYUR. (*magába*) Bolondúlnátok meg
ebazanyátok! (*fel szóval*) De hát miért jöttek
ketek?

1. POETA. Egynehány versfetskével
akarnánk a' Tek. Uraságnak udvarolni.

GYUR. Jól van, várakozzon hát ketek
addig a' túlsó oldalon, míg ki jön az Ura-
ság. — De — még most veszem észre, — hát
ostobák nem vehetitek le azt a' koszos kala-
pot? nem tudjátok ki házába vagytok? (*a'*
Poeták le kapják a' Süvegeket, 's szemérmetesfen néz-
nek a' földre) — Hány verset tudtok napjába
koholni?

1. POETA. (*magát napyon meg hajtja*)
Attól függ a' mitsoda elevenségbe van az em-
ber' elméje.

GYUR. Tudnátok e' arról a' Névről
Verfet írni hogy: *Kulifai György*?

2. POETA. Bajos volna!

GYUR. No! tzudar Poéták is vagytok
hát Ti! — Hát halljátok e' tudnátok e' verset
írni, *Soluto Stylo*?

1. POETA. A' tellyes lehetetlen; mert a'
természet ellen való dolog.

GYUR. Mitsoda? természet ellen való?
Hát még bolondá akartok engem' tenni Ti
Izamarak?

1. POETA. Távol legyen!

GYUR. Hány láb fér egy Versbe? Mert
én már régen el felejtettem azt a' fok iskolai
bolondságot.

2. POETA. A' Verse válogatja.

GYUR. Ne fetsej Te! Hát nem egyfor-
ma hosszú minden Vers? — De hát ezelőtt
miért nem irtatok nekünk verset? Hiszem ez-
előtt is, csak úgy meg érdemeltük volna mint
most!

1. POETA. Azért, mert eddig nem tud-
tuk a' Tek Ur' virtusait?

GYUR. A' bizony, hogy hallani sem
akartatok eddig fölöle, míg ma nem hallottá-
tok, hogy meg gazdagodott! — No! várjatok
csak, mert ha rá mehetek, rá veszem az Ura-
mat, hogy mindennap egyegy Poetát akasz-
tasson fel, míg egészen el nem fogy ez a'
ranyha Nemzettség! —

XXV. J E L E N É S.

Az elébbiek. KINTSES. KINTSESNÉ ki jönnek egyik oldal szobából, tzipra inneplő ruhába.

KINTSES.

GYURKA! szaladj frissen a' piatzra, 's abból a' porból, a' miből ma hoztál, hozz egyszerre egy forint árrát, hogy ne kelljen annyiszor utánna járnod. (*pénzt ad Gyurkának*)

GYUR. Hozok egybe Tek. Úr! (*el fut*)

KINTSES. (*a' többiekhez*) No! mi bajok van kegyelmeteknek? velem akarnak beszélleni? (*mind elő állanak, magokat felette bajtogatják egyik azt mondja, hogy a' Tek. Úrnak 's Asszonyának alázatos udvarlására jött, a' másik azt kérdi, hogy nem méltóztatnak e' vele valam t parancsolni? A' Poéták is, nagy láb toszogatás közte által adják a' Verseket*) Hát ez a' papiros mire való?

1. POETA. Egynehány tsekély Versekkel, mint együgyű elméinknek gyenge szüleményeivel, hátorkodunk a' Tek. Uraságnak kedveskedni.

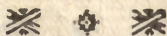
KINTSES. Halljátok e' Atyámfiak, mind valamennyin vagytok! Mikor engem' az egélz Világ nevetett, 's azt gondolta, hogy én, a'

magam hijábavaló munkája által koldúfsá
 teszem magamat, akkor senki se talált bennem
 semmi Virtuust; fel se vették az egész háza-
 mat, sőt a' tulajdon magam személyét is gya-
 lázattal illették. Már most pedig mikor lát-
 ják, hogy az én munkám szerentséfsé lett, és
 engem' meg áldott a' szerentse fok Kintsel,
 már most mindent olyan nagynak találtak
 bennem, holott az előtt Pápaszemen se látta-
 tok bennem semmi betsülletes dolgot. — Ha
 leg Gorombább ember vólnék is, már most
Bölts Salamonnak tartanátok. Ha leg rútabb em-
 ber vólnék is, bizonyosan *Szép Absolonnak* mon-
 danátok. Ha leg istentelenebb ember vólnék
 is, leg jámborabb, leg istentfélőbb embernek
 hirdetnétek. — Illyen a' Világ, nem betsüll a'
 senkit csak a' szerentse' fiát, de mihelyt fordul
 a' szerentse' kereke, mindjárt változik a' sze-
 retet, és a' tisztelet is. — Ne gondoljátok,
 hogy olyan együgyü vólnék, hogy által ne
 látnám, hogy mind egyig tsapodárgodtok! —
 Mert — (Gyurka be ugrik)

XXVI. JELENÉS.

Az előbbiek. GYURKA.

GYURKA.

JAJ Uram! mi lesz belőlünk? Az előbb annyi port kaptam egy Negyvenesért, hogy alig birtam haza tzeplni; most meg, nem lenék egy szemet is, ha Aranyat hordoznék is a' tenyerembe! —

KINTSES. Mitsoda? mit beszéllsz?

GYUR. Hiszem, még ki nevettek a' pia-tzon, hogy *Arabiai port* kértem; a' Patikába meg azt mondták hogy Aprilist járok.

KINTSES. Uram, Teremtőm! mi do-log ez?

GYUR. Tartok tőle Tek. Uram! hogy meg tsaltak bennünket. — Minden azt mond-ja, hogy a' Világon hire fints az *Arabiai Por-nak* (a' *Zöldfabeli Vendégfogadás be jő szomorúan*) De ni! hát ez a' Vendégfogadás, valjon mit keres itt?

XXVII. JELENÉS.

Az előbbiek. A' VENDÉGFOGADÓS.

GYURKA. (a' Vendégfogadóshoz)

TALÁM el ment kelmednek az esze szomszéd? hogy csak egyenesen be jön ilyen Nagy Uraság' házába?

VEND. (a' kezét töri) Ó bártsak az Apámról ne maradt volna r'ám az a' pohár, koránt se sajnállanám olyan nagyon! —

KINTSES. Most látom magam is, hogy ez a' Zöldfabeli-Vendégfogadás. Ugyan Gyurka! próbáld valahogy észére hozni az Istenadtát, mert e' bizony szerentse ha meg nem bontakodott!

VEND. (keseregve) Jaj! csak a' Szüléim' Neve ne volna reá mettzve!

KINTSES. Enye! be sajnállom ezt a' Izegény embert! pedig emberséges ember volt, nem is volt a' Városon jobb szakáts nála!

VEND. A' Kalanakat is mind el vitte az Ördög, ha jól meg nézem, meg lehet, még több hujja is van!

GYUR. Bátya! régen ment el kednek az esze? (marába) Bártsak egy nyirfa vellzöm volna, ha azzal ijjesztgetném talám majd észére jöne?

VEND.

VEND. Mikor ilyen esik az emberen, nem tsuda ha el veszti az esztét!

KINTSES. Mi baja kendnek *Lukáts Gazda?*

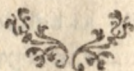
VEND. Egy idegen ember, vólt nálam Szállva, a' ki Aranytsinálónak mondta magát, 's most mig észre vettem, el szökött; el vítte magával egy ezüst poharamat, meg egynehány ezüst Kalanamat. — Hidtem neki, mert tudtam hogy a' Tek. Úrhoz járatos. Kevésfel az előtt hogy el illantott, vólt nála egy fél szemű magaforma Ördög ábrázatú ember is.

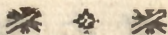
GYUR. Nem egy Lengyel sipka vólt a' fejébe?

VEND. De biz' a' vólt, a' fél szemén meg egy nagy fekete flastron!

GYUR. Jaj! oda vagyunk T. Úr! Vége az Aranytsinálásnak! Hiszem épen az árrúlta a' piatzon az *Arabiai port!*

KINTSES. Jaj! Jaj! oda a' 4000 forintom! (*a' jelenlévők mint fel teszik a' Kalapjokat, 's fel 's aki sétálnak a' szobába, be jö Beniamin Zsidó.*)

XXVIII. JELENÉS.

Az elébbiek. A' ZSIDÓ.

ZSIDÓ.

NHINTS itth az Aranyhtshináló? Az elhébb hogyh a' phénzt khi fhizetthem nheki, el vhitth thölem egynehány dhrága Khövet!

KINTSES. No ezt szereztem! úgy kell! Téged is meg tsalt úgyé? — Úgy is Te hoztad hozzám!

ZSIDÓ. 'S ugyhan az is Zshivány vholth? *Ach vajb nhekbem!* Odha a' shok dhrága khövem! —

KINTSES. A' 4000 forintom helyett most nints egyebem, egy kis darab papirosnál, mellyre egynehány Arabiai szó van írva; ezt kellett az Operatzió alatt háromszor egymásután el imádkoznom!

EGY IDEGEN ÚR. Mutassa tsak az Úr a' papirosát. Én értek valamit Arabsúl. — (*Kintses oda adja neki a' papirosát*) Mi Ördög! mitsoda bolondos irás ez? — Ha villza felé olvasom, nem jó jön ki belőle. — Nézze tsak az Úr! hogy van: *Az Aranytsfináló mind tsalárd, Te pedig bolond vagy!* — Ha! ha! ha! — (*az idegenek mind el mennek katzagva, a' Pošták is, Kintses le süti a' fejét*)

KINTSES NÉ. Jaj! még a' leg szebb gyűrűmet adtam ajándékbá annak az Akasztó-fáralónak!

'SÓFI. Részemről nem annyira sajnálom a' ki-varrott-kefzkenőmet; tsak a' kezét ne tsókoltam volna meg, a' Hóhér pallosára-valónak!

KINTSES. No Szivem! vége nálam az Aranytsinálásnak! 's vége egyfzersmind, az eddig vólt Városi lakásunknak is! — Még e' héten hordozóskodjunk ki a' szomszéd jószá gotskánkba, éljünk ott abból a' mitskénk még maradt tsendefen! -- Vesszen el az Aranytsinálás, a' tsinálóival együtt! üzze azt nem bánom már a' leg gonoszabb ellenségem! — Mert már magam is látom; hogy: az *alchymista* mind tsalárd, a' ki pedig neki biszen, mind bold! (mindnyájan hüledeznek, a' fejeket vakarják)

A' Kárpit le botsáttatik.

A'

SIKETNÉMA.

V I G - J Á T É K

HAROM AKTUSBA.

HUNNIUS

MUNKAJÁBÓL:

— — — lernt die Weiber führen;
Es ist ihr ewig Weh! und Ach!
So tausendfach
Aus einem Punkte zu kuriren,
Und wenn ihr halbweg ehrbar thut,
Dann habt ihr sie all' unter'm Hut!

Gothe.

S Z E M É L Y E K.

SZÉLESI ÚR.

DOROTTYA, Szélesi Úr' hajadon Nénnye.

JULIANA, Szélesi Úr' Kisasszonya.

GRÓF TSILLAG, ennek fia.

IFJÚ GRÓF TSILLAG KÁROLY.

A' GRÓF TSILLAG TISZTTARTÓJA.

JAKAB, az ifjú Gróf Komornyikja.

'SUSI, a' Kisasszony' szobaleánya.

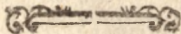
JANKÓ, Szélesi Úr' inasa.

Egy Vendégfogadás.

Több egyéb inasok, kotsifok, tselédek, 's
szolgálók, kik nem ízóllanak.

A' dolog történik rész szerént a' helység
Vendégfogadó-házánál, rész szerént a' Szélesi
Úr' Káfiéllyába. —

A'

SIKETNÉMA.

Vig - Játék 3 Aktusba.

I. AKTUS.

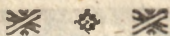
(A vendég fogadósnál egy szobába.)

I. JELENÉS.

A vendég fogadós magánosan.

GYÖNYÖRÜ egy heftória! Ugyan Gróf Kagliostro? Ennyit már ki vettem belőle. Mire nem mehet az ember szép Leány által? magamnak de hogy mondott volna e' félét az az átkozott Komornyik. — És így már három

hete hogy azt a' hires bűbájos mestert tartom a' házamnál, s felöle ez oráig csak egy fél szót se tudék? Isten irgalmazzon szegény fejemenek! Hiszem e' mind-egy, akár tiszta magának az Ördögök Apjának adtam volna szállást! No ugyan szép dolgokat beszéle Rófi! Az igaz, hogy az a' Leány, a' tsalfaságba is egészen rám ütött, most tetszik meg bezzeg ki az igaz apja, a' mit különben nem egy könnyen lehet ki tanulni. — Tudja minden fortéljaimat, s mesterségimet! Attól az álnok ravasz - rókától egy olyan titkot ki tudni venni? Annyi a pénzek mint a' pozdorja, brilliántokkal rakva a' ládájok, s 'sákkal van a' gyöngyök. — Már ez ám nem tréfa dolog! Tudom minden szemfényvesztésedet Te istentelen, Tsalóka Péter; hallottam mindent! Tartson az ember csak egy Tallért a' kezébe, bé húnyod a' szemed ugy e'? 's abba a' szempillantásba 'sebedbe ugrik a' Tallér? Várrá Lidértz mert töle is ugyan egy fillért se tsikarsz ki, tudd meg! Babonáskodj bár a' mennyit szemednek szádnak tetszik, valameddig csak Rófi Leányomnak két látó szemeit, 's betsülletes Komornyikodnak a' száját nem igézed meg, addig nem félttem az erfényemet. — Jó hogy tudlak ki vagy, mindjára ki hirdetem az egész faluba fel megyek a' Kastélyba 's ugy ki dobolom a' betsülletes nevedet, hogy tudom meg tsendül

a' füled belé! 's majd ofztán mikor fel akasz-
tanak; akkor hivd seggitségedre Beliál mes-
tert! — De ehol lábál be felé a' muszfié
Jakab, hadd búvok tsak frissen az asztal alá!
magával beszélt a' félész; talám talállok töle
holmit! *(az asztal alá búj.)*

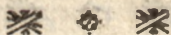
II. J E L E N É S.

JAKAB, *(nem egész Tselédköntösbe)* a' VENDEG
FOGADOS *(az asztal alatt.)*

JAKAB.

SOHA se tudom hová vefzett az Uram!
Hiszem már régen ki jöttek a' Templomból,
még sints sehol! Valjon's hanyadik helyett sze-
relmeskedik már a' mostani utazásunkba? *(szám-
lál)* egy — kettő — három — hat — 10 — 12-
a' Hohér tudná előszámlálni! Valamennyi szép
Leányt meg lát, mind belé szeret — mégis jó
hogy a' szegény Legényreis ha nem tsordúl,
tsak tseppen valamitske! Jaj! elégkor történik
hogy az ember a' folyosón kin meg eszi a'
petsenyét; az uraság pedig az ebedlő palotá-
ba a' redves kontzot rágitskálya. — De hi-
szem, ez a' nagy világnak a' szája-ize! Rám
nézve, Ördög vigye az ilyen száj ízet; nem
adom a' petsenyémet senki tsontjáért. *(nézi az*

oráját) még se jön; talám az útfán jön valahol.
(*az ablakon ki néz*)

V É N D. (*Ki dugja a' fejét az asztal alól*)
Bártsak valami jó moddal el illanthatnék ebből
a' *Kun László talyigájából*. Jaj! majd el törik
a' térdem kaláttsa! Kitudja, még meddig fo-
gok ez alatt az átkozott asztal alatt kutzorog-
ni? De hiszem másként mit adnak könnyen-
e' Világon? Talám ki fürkészek tőle valamit
De ha észre találnak venni, bezzeg meg já-
rom én! —

III. JELENÉS.

*Ifjú G. Tsillag Károly, Jakab, a' Vendég
Fogadás az asztal alatt.*

JAKAB.

EHOL jön már! (*eleibe megy, 's meg nyitja
néki az ajtót*) ennye alig győzőm már Nagy-
sádat várni!

IF. GRÓF. (*Jó kedvébe a' kálappját az asz-
talra veti*) Jakab!

JAKAB. No hát volt Nagysádnak vala-
mi szerentséje?

IF. GRÓF. Jakab! magad mint régi so-
kat próbált mester - ember, úgyé elég sok
szép Leányzókat láttál tellyes életedbe?

JAK. Elhíszem biz' azt Nagyságos Uram!

IF. GRÓF. No! tedd ölzve most a' mint leg jobban teheted, mind azon szép teremtéseknek a' szépségét; 's imé ez mégis merő majom kép leszz ahoz az Angyali ábrázathoz képest mellyet ma láték.

VEND. Aha! hát ehezis értesz Te gyönyörű madár?

JAKAB. Sokatskát mond Nagysád!

IF. GRÓF. Ó ha láttad volna hogy ült ott a' Templomba! olyan tsendesen, olyan Angyali módra, 's azomba szemeit mitsoda — hogyis mondjam — mitsoda igézö — hamis eleven módra forgatá! szája, orra, karja, keze, termete, Hidd el Jakab hogy nem híszem hogy a' Természet másnak valakinek egy tsomóba annyi szépséget adott volna!

JAKAB. No! mert mondhatom, hogy ez ideig tsak vólt szerentsém Nagyságodat eleget látni, mikor a' szerelem perselte; de ilyen gyúladásba, engedje meg Nagysád, ilyen gyúladásba még soha se láttam!

IF. GRÓF. Jól mondod Jakab! magam is tsudalkozom rajta, hogy ezen szépségnek édes látása után, avagy tsak egy iznyi elzem maradhatott a felleg - várba.

JAKAB. De tsak ugyan van Nagysádnak erőss reménysége, azon szépségnek meg hódoltatásához?

IF. GRÓF. Egy tsepp lint, se kitsiny, se nagy; nemis látott.

JAKAB. Miként eshetett az?

IF. GRÓF. Nem valék oka, egészen által ellenébe állottam a' hogy lehetett; minden ember a' Templomba rám bámult, csak épen ez a' szép állat, az énekes Könyvön 's a' Papon kívül más felé nemis hunyorított a' szemével — Egy más fejer személy, a' ki mellette állott, 's a' kit szoba Leánynak néztem, vátig ostromlott volna a' szemeivel, de nem fogott rajtam semmit. Neked lett volna jó az a' portéka!

JAKAB. Hogy a' gutábais ne! Bártsak ott lettem volna! — De hijjába Rófi a' vendég-fogadós Leánya, már előre el foglalt, nem adom a' valót a' valótalanért.

IF. GRÓF. Mikor ki jöttünk a' Templomból, mindenütt nyomába voltam, öly hiszembe, hogy talám észre fog venni; de szerentsétlenségemre reám se nézett. Be üle a' Templom ajtajánál egy nagy Noé bárkájához hasonló régi üveges hintóba, 's elment, utánna nézék a' hintónak, mint egy mély — álomba — valameddig csak el nem tüne a' szemeim elől: Csak ugyan el ballagék utánna a' hegyre a' Kastély felé a' hol lakik. Körös körül járam a' lakó helyét, nézdegéltem a' meffzelátó-üvegemen minden ablakra; de nem látha-

ték egyebet senkit oda fel, egy két tsinosann felöltözött mosó Leánynál!

JAKAB. Ez eddig nem nagy vigasztalás!

IF. GRÓF. Nézd csak ama kies várat a' hegyen, mitsoda ujj formára épült! 's mellette a' Kertet!

JAKAB. Bizonyosann jól kell magát birni a' Familiájának!

IF. GRÓF. Én Tsokoládét parantsoltam hogy számomra Készittsenek; hozd elő, 's tedd az asztallal együtt ide az ablak mellé. Igen szép innen kinézni! — Hozd elő a' málik mefze látó üvegemetis!

VEND. Uram irgalmazz fejemnek! (*Jakab el akarja az asztalt helyéből mozdítani, a' Vendég fogadós ki ugrik.*)

JAKAB. (*majd hátra esik*) Ni! ni! az ördög vigye el, majd hogy a' kórság belém nem áll! nézze az ember! mit tsinál itt ked Gazd 'Uram!

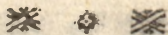
VEND. Alázatos szolgája (*ki akar futni a' szobából, Jakab nem ereszti.*)

IF. GRÓF. Meg álly csak gaz-ember!

VEND. Jaj engedjen meg Nagyságos Uram!

JAK. Majd meg tanitunk hogy-kell más-kor az ember után hallgatódzni!

VEND. Jaj! Jaj! nem akartam én Nagyságtok után hallgatódzni!

IF. GRÓF. Nem e? hát mit keresz az asztal alatt?

VEND. Tsak azt — tsak azt akarám meg próbálni, ha valjon el tudhatna é — el tudnék é az asztal alá búni — ha ha a' szükség úgy hozná magával. —

IF. GRÓF. (*baragosan meg kapja a' mejjénél*) térdepelly le tüstént!

VEND. (*térden állva*) Ó! kegyelem! irgalmafság! Talám tsak nem öl meg Nagyságod, Kegyelmes Extzellentzia — !

IF. GRÓF. Halgass! egyet se szólly, mert egybe meg öllek! Jakak add ide a' pisztolyomat.

VEND. Ó! az Isten nevibeis rimánkodom tsillagom kegyelmes Nagyságos Patrónus Uram! Talám tsak nem lö föbe, azért a' kis hallgatodzásért — ?

IF. GRÓF. (*a' pisztolyt kezébe veszi*) no tsak készüly mert meg hallz! (*nézi az óráját*) két pertzentés múlva, vagy az égbe vagy a' pokolba leszel, attól függ miként imádkozol utóljára.

VEND. Kegyelmes szent Atyám! de ugyan miért már?

IF. GRÓF. Tüstént, szaporán! már el múlt fél pertzentés!

VEND. Édes Galambom, kintsem, kegyelmes Nagyságos Pátronus Uram! kegyel-

mezzen meg most az egyfzer! Lehetetlen hogy mostanság meg haljak! sokkal többek 's nagyobbak a' bűneim, hogy sem azokat egy két szempillantás alatt a' nyakamról le imádkozhassam.

IF. GRÓF. Magad vagy az oka. De most mindjárt meg kell halnod!

VEND. Ugyan édes Drága kegyelmes, Tudós, Tisztelendő uratskám! engedjen nekem csak vagy két hetet, hogy az alatt a' házam dolgát el rendelhessem, bűneimet megvalhassam, meg bánhassam, az után örömeit meg halok!

IF. GRÓF. Bűneidet meg bánhassad? — a' mostis meg lehet egy szempillantásba. Ehol Jakab *abszolválni* fog! most láss utána, mert különben mindjárt a' fejedbe lövök!

VEND. Úram irgalmazza bűnös Fejemnek! Drága kintsem kegyelmes Uram! Hát már, csak ugyan nem lesz semmi irgalmasság?

IF. GRÓF. Valldmeg a' bűnödöt!

VEND. Jaj! mindnyájan bűnösök vagyunk!

IF. GRÓF. 'S ebből áll minden! Hord elő minden bűnödnek a' Laistromát!

VEND. *(meg ijjedve)* De hogy! még fok fekszik a' szivemenn!

JAK. No láss hát utána! még van egy fél-pertzentés!

V E N D. Még egy fél-pertzentés? Jaj! O! hogy foly a' halálos veréjték a' homlokomról!

J A K A B. Siess!

V E N D. (*Végső félelmébe.*) O! én! hazudtam, tsaltam, rágalmaztam, káromkodtam, esküdtem, loptam, én — én. —

I F. G R Ó F. (*Kiis nevettébe majd el harapja a' nyelvét*) No kéfzen vagy? már nints több idő. —

V E N D. Jaj! még sok terheli a' Lelkem esméretét; még egy kitsinyt hadd gondolkozzom róla!

I F. G R Ó F. Egy fél szempillantást se!

V E N D. O Kegyelmes Lidértz, tündér, boszorkány, tátos Garabontzás Deák Uram! kegyelmezzen meg!

I F. G R Ó F. Jakab! szabadítsd fel bünei terhe alól valamint tsak tudod! (*int hogy taszítsa ki az ajtón.*)

J A K A B. (*meg fogja üstökénél fogva, körül bordozza a' szobába, 's ki löki az ajtón*) No mert nem egy hamar fogsz te utánnunk fülelni!

I F. G R Ó F. Szoktasd el a' matskát az egerészésről!

IV. JELENÉS.

JAKAB. Az IFJU GRÓF.

JAKAB.

Most mondja tovább Nagysád! mondja tovább! ilyen apróság miatt ki ne mozduljunk a' kerék-vágásból. — A' mint észre vehetem, illy formán a' tsillagok nem a' leg jobb aspektusokat mutatnak! — Ugyan 's rá se tekintett Nagysádra?

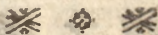
IF. GRÓF. Leg kisebbet se! De Jakab! mégis reménylek, nagy reménységem van!

JAKAB. Jaj! meg esik nekünk ha már a' reménységek el hágy. Nem mostanába álmodozunk elsőbe arany-hegyekkel; mégis némelly álmunk osztán tsak ugyan félig meddig béis tellyefedett!

IF. GRÓF. Most az egyszer ugyan majd nem el hitetem magammal hogy nem esik porba a' petsenyém.

JAKAB. 'S pedig még tsak rá se nézett Nagysádra? nehezen sül el. —

IF. GRÓF. Vólt alkalmatosságom egytőlis, mástólis tsak amúgy óldalaslag értekezni a' Familiájáról; annyit ki vehettem belőlök Hozzá adás 's ki vétel által, hogy ennek a' Kastélynak 's az helységnek valami öreg fél-

salaváris Szélesi nevezetű Úr a' Birtokosa, hogy ennek van egy öreg satra hajadon nénnye, Dorottyának hívják, ki e' napságigis koros ideje ellent nem állván, a' szüzességnek, 's tiszta életnek remek példája; olyan szentnek, alázatosnak tettetí magát, mint valamelly lesbe egerésző matska; van ennek felette egy Angyalis Kis-Afzszonykájais, Julis a' neve, a' kinek ditseretébe majd mindennek a' ki elő hozta el olvadt a' nyelve!

JAKAB. Még ez eddig bizony csak annyi, mint egyszer tzifra csak tzifra, Kétszer tzifra — semmifem!

IF. GRÓF. Hallgass csak! még majd most hallasz valamit; gondold meg! azt a' szép gyenge Kis-Afzszonyt valami szomszédságba lakó vén Ketskéhez, egy tsúf Göthös Öreg Grófhoz akarják Férjhez adni; a' nevét senki se tudta mondani, mert nem régibe vette a' jószágot, de nints is rá semmi szükség.

JAKAB. Mitfoda veszedelem rajtunk? Hogy akár hová megyünk Leányt nézni, már mindenütt vagy Férjhez ment, vagy jegybe van!

IF. GRÓF. Annál jobb! Halgass csak! Tellyességgel nem szereti a' Kis-Afzszony; s' azt mondta világosan, hogy készebb meg halni, mint hozzá menni ahoz a' vén Komondorhoz.

JAKAB. Mit ér?

IF. GRÓF. Magad mint jártas költés Legény, el gondolhatod hogy gyakorta az illy fergetegbe leg jobb nyúlászó idő van. Mintsem meg haljon, inkább akármelly hetyke emberkével meg elégszik.

JAK. (*Ki ránt a' sebéből egy tükört 's az ura eleibe tartja*) El felejtkezik magáról Nagysád!

IF. GRÓF. — Bohó! (*nevetve*) — hiszen nemis tartom magamat leg rutabb embernek, 's azért hogy rám nem nézett, jobb volt még is annál mintha kevélyen rám talált volna tekinteni!

JAK. Igaz a' Nagyságos Uram!

IF. GRÓF. Ládd e' én részemről mindent el követtem, most rajtad a' sor, tudod hogy nekem kevesebb szükségem van kezedre, lábadra, mint tsalfa furfang efzedre!

JAK. Alázatosan köszönöm.

JF. GRÓF. Már látom hogy szépen is kell veled bánnom — most az a' dolog bekkenője, mimodon szólhatnék leg jobban a' Kis-Afzfzonnyal: mert hogy én a' szokott mód szerént udvarlására mennek 's ott nyalakodjak, nem fér a' gyomromhoz. — És így tekerd fel az efzed, 's gondolly valami fortélyt, hogy betsületet vallyunk!

JAK. Bizony de, nem egy könnyű dolog ám ez; de tsak ugyan az okos ember a' kübölis tud vizet fatsarni! — Leg első az Nagyságos

Uram, hogy az öregek természetét tanuljuk ki.

IF. GRÓF. Igazán mondod!

JAKAB. Nem tudja Nagysád, valjon nem valami különös természetűek e'?

IF. GRÓF. Hallottam; még pedig nem kitsiny mértékbe, a' yén szélesről azt hallottam, hogy az országba fints párja. Azt mondják, hogy egy egész szobája tsak pipával van tele; mihelyt reggel fel kél, két óráig is el mustrálja őket; egész nap se szakad ki a' pipa a' szájából. Néki a' pipázás olyan, mint más okos embernek az óra; mert ő minden dolgát attól függeszti fel. — Az ételt példának okáért, nem szabad nála az asztalra fel vinni míg 12 pipa dohányt ki nem szív. A' Harangozó Vasárnap addig nem harangozhat a' Templomba, míg 4 pipa dohányja ki nem langal. Minden tselédjének a' Kastiellyába az elsőtől fogva az utolsóig, még a' szoba Leányoknakis dohányozni kell: 's igen nagy keferüésege van azon, hogy a' Nénnyét 's a' Leányát még annyira nem vehette, hogy vele együtt dél után Kávétalközbe dohányoznának. —

JAK. Ez eddig jó! mondjon még tsak többet Nagysád ha ugy meltóztatik!

IF. GRÓF. Tsak azért igérte annak az öreg Grófnak feleségül a' Leányát, mivel ez

egy olyan pipát ajándékozott néki: melyből második Selim Török Tsászárs dohányozott, nihelyest pedig el küldi néki ama töle már meg ígért pipát, melyből a' Khotyimi Basa fokat dohányozott, mindjárt Lakadalmat tart néki.

JAK. Ez az ember hát kerengő bolond! most még egy hijjával vagyunk. Hát az a' meg élemedett Dorottya Kis-Affzony! Tudja Nagysád, hogy az efféle tündér állatok közelről való attyafiai a' pokolbéli Sátánnak, 's hogy meg-szűnés nélkül leveleznek egy-mással!

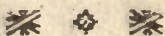
IF. GRÓF. Mit gyermekeskedel? Azért hogy Vén szüz?

JAKAB. Vén szüz? dehát bizony szerelmes is! Itthon vagyok már Nagyságos Uram! én tudok az ilyen Vén Kis-Affzonyokkal banni! — Vólt nékem oskolába jártomba egy ilyenforma fiatal Kis-Affszonykába részem; bizony még mostis szégyenlem; de hijjába! mert akkor erszény gazda ugy tanátsolta!

IF. GRÓF. Hadd hallom minél előbb mi származik attól az ostoba főtől? —

JAK. Koránt se sárkány fiú; tsak a' mi szegény háztól telhetik! — Azt gondoltam, hogy mint hogy most utazunk, majd én a' Nagysád Hofmeisterének mondom magamat; Vigyük el a' leg szebb tajték pipáját Nagyságodnak, meg az én fa pipámat. Mind egyyk

nek az eredetéről tsinalok én egy hoffzú hi-
storiát, majd úgy tettetem magamat, mintha
én élnék hálnék a' dohányért, meg a' pipáért,
ezzel meg vesszük az öregnek az esztét! — Az
után majd kegyesen Dorottyához fordulok 's
a' leg áhítatosabb szerelmeteskedéssel fogom
gyenge szivét ostromolni. Lehetetlen veszte-
nünk. — Hanem Nagysádról azt tartanám
hogy leg jobb vólna, ha siketis lenne, néma-
is! —

IF. GRÓF. Siketis! Némais! Van e' e-
szed? mi lenne abból osztán?

JAKAB. Sajnálom mélységes alázatos-
sággal, hogy meg kell az okát mondanom! El-
sőben azért, mert bár minden szerelmes Uri
ember az első alkalmatossággal a' szeretője
előtt némának tettetné magát, mert ekkor
rend szerént annyi szokott lenni a' *mendemonda*,
hogy 100 szó közöttis alig lehet egy okos szót
mondani: *másodszor*, így leg jobban észre le-
het venni, ha valjon külső termete, 's testi
állása tetfzett e' meg az embernek a' szeretője
előtt. *Harmadszor* sokat nem hallana Nagysád,
a' mit el hallgatnának, hanemha siketnek tet-
tetné magát, *negyedszer*. —

IF. GRÓF. Ha! ha! ha! fél ész! bohó!
Jakab! szentül gondolkodol! magamis rá ál-
lok; egy betűt sem változtatok benne, tsak
azért is meg érdemli hogy meg próbáljak

hogy ilyen rendesen ki gondoltad. — Ha nem talál el sülni azzal vigasztalom magamat, hogy nem elsőbe történik meg rajtam. Egyéb aránt valameddig (*erszényére mutat*) ezt meg nem üti a' lapos guta, nem búsulok.

JAK. Nints is miért!

IF. GRÓF. Tsak rajta hát! Jere velem fel a' szobámba; vegyük magunkhoz mind azt a' mi szükséges a' tzélunkra, 's ballagjunk szép tsendesen a' Kastély felé!

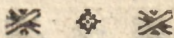
JAK. Tsak Nagysád folytassa ugy a' dolgát mint magam, bizonyosan jól fog ki ütni. Leg alább lessz tréfa elég!

IF. GRÓF. Tsak hogy meg állhassam hogy ne nevellek! (*mind ketten el mennek katzagva*)

V. JELENÉS.

(*A' Kastélynak egyik szobájába*)

SZÉLÉSI ÚR. (*kedvére ül egy kávézó asztalánál, dobányozik egy hosszú szárú pipából. Az asztalon vagynak egy selyem keszkenőre téve több más pipák. Kezébe tart egy tajték pipát, melyet egy selyem keszkenővel törölget*) egy más asztalnál ül Dorottya 's olvas egy Prédikáztíus könyvből: mellette ül Julis Kis-Affzony, erszényt köt.

DOROTTYA.

Edes Ötsém! de nagy kárt vallottál ma, hogy el mulasztád a' Templomot! az Úr házábanak mely fok drága gyöngyeire nem tevél szert! olyan szép Predikátziót tartott ma előttünk a' Tisztelendő Úr, olyat tartott — hogy majd az ember szive meg nem repedt szomorúságába; mihelyéft fel állott a' predikáló székbe (*fel kélt 's predikál*) első szavais; Jajtinektek Istentelenek! 's úgy lármázott a' gonoszba helyheztetett világ ellen, 's a' negédesélet ellen, hogy még —

JULIS. Nénike! hadd mondok tsak valamit!

DOR. Nos!

JULIS. A' Predikátor, 's a' Nénike, mindég tsak azt mondják hogy rossz e' világ. nem tudom. — nekem nem tetszik olyan gonosznak. Én minden emberrel jól vagyok, 's reám se haragszik senki is!

DOROTTYA. Gyermekek! nem tudsz te ahhoz! nem próbáltad még e' világnak tsalárdságát, tsalóka mézes mázos édesgetéseit: —

JULIS. Meglehet Nénike! De valósággal nekem úgy tetszik, hogy olyan ez a' világ, mint a' mi lántzon lévő komondorunk; ehez ha valaki nyúlani akar, azomba félve jár körülötte, egyszeribe meg harapja; de menjen

neki az ember bátran 's fogja meg örvénél fogva, még a' kezétis meg nyalja — azt tartom hogy ha el hiszi az ember, hogy az emberek jók; jókis lesznek.

DOROTTYA. Néked nints elég eszed!

SZÉLESI. Há! ha! Te kis bohó!

VI. JELENÉS.

JANKÓ *egy Levéllel, az előbbiek.*

JANKÓ.

Egy Levelet hoztam a' Tek. Úrnak (*el megy*)

VII. JELENÉS.

Az előbbiek JANKÓN kívül.

SZÉL. (*olvas*)

El - - rrr - - rrr - - el érkezett a' Khotyimi Basa - - rrr - ez ám a' valami: Néne! Néne! örülj velem együtt, el érkezett a' Khotyimi Basa —

DOR. Kitsoda? ki érkezett meg? Talámtsak nem lesz ma nálunk ebéden? nem úgy tettem rendelést a' konyhán!

SZÉL. Há! ha! ha! Rosszúl értesz komá!

DOR. Rólszúl? hogyan?

SZÉL. O! Te öreg kiáltó Kóldus! — azt a' pipát értem melyből a' Khotyimi Basa dohányozott, 's a' mellyet Gróf Tsillag nékem ígért.

DOR. Űsse meg a' guta a' Te örökké való pipádat! mikor jössz már egyszer eszedre, hogy nem vesztegeted a' drága időt azzal a' hijjába való pipával!

SZÉL. Hallodé jó néném! Te azért bújsz a' predikatzíós könyvbe, mert mulatod véle magadat; én pedig azért töltöm időmet a' pipáimmal, mivel gyönyörködöm benne, már elis hozta a' pipát a' Gróf Tisztartója, a' vendég fogadónál szállott le; nem sokára feljön hozzánk, Tsinálj valamit a' poszt páfzthoz! de az sem édes se savanyú ne legyen, különben nem fog utánna jó izűn esni a' pipa, Érted e'? (*Dorottya el megy*)

VIII. JELENÉS.

SZÉLESI. JULIS.

SZÉLESI.

Te pedig Juliskám örvendezz; a' Khotyimi Basa meg érkezésével, el jött a' Te Kis-Affzonyosság odnakis utolsó határa!

JUL. Mitsoda köze a' Khotyimi Basának az én Leányságommal?

SZÉL. Tudod, hogy bizonyos kötések alatt, a' Grófnak házas-társúl ígértelek!

JULIS. Édes Uram Atyám! ugyan hogyan gondolja meg, hogy én ahoz a' szánakozásra méltó, meg élemedett Gólya-lábú Grófhhoz mennyek valaha férjhez?

SZÉL. Há! ha! ha! igazán mondod! mert a' bizony született olyan mint egy gólya; de ládd, neki ígértelek ám —!

JULIS. De ugyan csak próbálja meg egyszer Uram Atyám, zárjon egy patsirtát egy büdös-bankával ugyan azon egy kalitkába! ítélet napig se lessz belőlök mégis egy pár.

SZÉLESI. Ha! ha! ha! Fél ész egy gondolat! — De mikor már parolát adtam! e' vólna a' leg első szavam, mellyet meg másolnék!

JULIS. Ebből ugyan ha mindjárt Muhammed Próféta maga ajándékoznáis Uram Atyámnak oda a' Vasárnapi-pipáját, még se lenne semmi! *(meg fordúl farkán)*

SZÉL. Ha! ha! ha! Muhammed Próféta — vasárnapi — pipáját — ha! ha! ha! Be sokat meg neveltetisz a' tréfáddal édes Leányom! De látodé gyermekem, a' Gróf egy Őli nagy hirü házból való, egy Hertzegis bé érné a' jövedelmével!

JULIS. Szégyen! gyalázat! ki menne férjhez pénzért — én ugyan soha nem másként hanem ha szeretetből. —

SZÉL. Szeretem hogy így gondolkodol! Tsak teljen benne kedved! (*más hangon*) De tréfa a' mi tréfa; tsak ugyan meg lessz ma a' kézfogó! Jere idébb Leányom! Ládd e' te vagy az én szemem fénye, fok vig orákat szerzettél énnékem a' világon, szeretnélek valósággal szerentséssé tenni!

JULIS. (*a' Kávirhoz szalad s. végig huzza rajta a' kezét*) El hiszem azt, 's épen azért akar Uram Atyám engemet az Öreg Gróffal el tserélni!

SZÉL. El tserélni? — Juliska! már e' sületlen egy tréfa!

JUL. De igaz ám! azomba! Egy pipáért akar el tserebirélni Uram Atyám! meg lehet hogy többetis ér a' Khotyimi Basa, az ostoba Julisnál! (*fél kezével jádzik*)

SZÉL. Ördög a' Lelkét! Kitsibe hogy el nem aludt a' pipám; ennek te vagy oka! (*tsendesebben*) ülly ide mellém fiatskám! hadd-magyarázom meg neked, mit tartok felőled, tudom hogy magadis helybe hagyod a' mit gondoltam!

JULIS. Engedelmeből Uram Atyámnak inkább tsak állok, meg únom a' fok ülést.

SZÉL. Azt se bánom hát ; tsak hogy f zavamba ne szólly , mig nem végezek !

JULIS. (meg tsókolja az Attya kezét) Tudja Uram Atyám melly édesdeden szoktam a' beszédére figyelmezní ; tsak jót gondoljon rólam !

SZÉLESI. A' felöl ne legyen kétséged ! Ládd e' a' pipá dolga tsak tréfa beszéd — ! Én szereztem ugyan a' pipát , de ne gondold — mint az elébb ostobáúl említéd , hogy tégedet érte el tserélnék.

JULIS. Azt gondoltam hogy —

SZÉL. Meg állj ! Látod ! *elsőbeis* ha az ember vigan akar élni , nem kell sohais a' külső állapotjára figyelmezní ; tsak a' kívántatik meg , hogy könnyü 's egészséges vére legyen , jó kedve lessz , ha mindjárt *Impériumba* lakikis *másodszor*. a' mai ifjú Uri emberkéekkel ugyan jól lehetne tántzolni , de férjhez hozzájok semmiképen nem mehet sz ; hanem ha szántszándékkal azt akarod , hogy két hét múlva a' gyomrod tele légyen epe sárral : azomba mégis minél elébb férjhez kell menned ; mivel hogy nints gonoszabb teremtés a' föld kerektségén , a' Vén Leánynál ; élő példád lehet ebben , Istent félő Dorottya Nénéd. *harmadszor* , Fejedelmi jövedelemmel bir a' Gróf ! lehetetlen hogy meg únhasd magadat , nem félthedd hogy az öreg , el-pazérolja a' jószágát ez árnyék-Világba ! Ebből észre vehedd hogy akkor java-

dat kívánom, mikor arra akarlak birni hogy ne gondollj az öreg Gróf Tsillagnak a' Gólya lábával; tsak menny hozzá! De! mitsoda! miért vagy most olyan hét köznapi ábrázattal?

JULIS. (*kiis szívére vévén a' dolgot sir keservesen*) Soha illyet megis gondolni, soha sem beféltet még Uram Atyám nekem illyet. (*keskenőjét az ortzájára tartja 's sirva el megy*)

SZÉL. Juliska! fiam! maradj itt! mi bajod? Híszem nem szidtalak én meg egy szóvalis! (*utánna indul*)

IX. JELENÉS.

JANKÓ bé ugrik, egy pipa a' szájába, meg hajtja magát úgy hogy Szélesít majd le üti a' lábáról.

SZÉL.

No! no! félész Jankó! majd le ütész a' llábamról!

JANK. *Informálok* a' Tekintetes Urat, hogy a' Tisztartó Körtvélyesről alázatosan el érkezvén bé akar jöni — a' folyosón tisztogatja a' sáros tsizmáját.

SZÉL. Hadd jöjjön bé! nekem ne tisztogassa a' tsizmáját, Eredj Jankó! frissen tölts

számára egy pipát, jó féle Basa dohányyal.
(*Jankó el megy*)

X. J E L E N É S.

SZÉLESI magánosan.

ALIG hiszem, hogy színről színre láthat-
sam a' Khotyimi Basát, (*gondolkozik*) a' 13dik
fogásra kell helyheztetnem! (*le ül tsendesen*)
Hogy el fárad az ember a' sok Sertepertelés-
be! no! jó hogy egyszer le ülhetek; mert nem
egy hamar kelek fel megint a' székemről! —

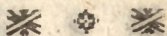
XI. J E L E N É S.

TISZTTARTÓ! *rendes módra öltözködve,*
kopasz füvel, kezébe tartván a' kutsmaját egy
ládátskát hoz a' hónallya alatt; Jankó, bé jö-
vetelekor egy pipával kínálja, melyet el vészen,
előre mégyen: 'S SZÉLESI.

SZÉLESI.

Jó reggelt Tisztartó Uram! Hol a' Khotyi-
mi Basa!

TISZT. (*a' torkát köfszörüllí*) Minek után-na Nagy Méltóságú Gróf Tsillag ö Excellentiája, az én Kegyelmes Uram, azon nagy betsü pipának birtokára jutott, melly minden más pipa tárfai között olyan, mint a' Féniksz madár a' több madarak között; szándékozik az én említett nagy méltóságú Kegyelmes Grófom, ezen nagy ritkasággal vagy is *Ráritással* e' jelen lévő Ládátskába, én általam leg kisebb, és leg alázatosabb Hive által, a' Tekintetes és Vitézlő Szélefi Ferentz Úrnak, ezen Széle hires Várnak örökös Urának, és a' dohányozó minden színü edényeknek, s' azok után énnekemis különös Patrónus Uramnak, minden illő tisztelettel 's egész betsüllettel kedveskedni. — Mivel pedig sokszor már említett Ö Excelentziája, tett ígéretét, a' Tekintetes Úr előtt, eképen igyekezik szorosán bé tellyesíteni; 's azomba arról a' szent szövetségről sem akar tellyeséggel el felejtkezni; mellyet a' minap a' Tek. Urral méltóztatott vala kötni, melly főképen a' Tekintetes Kis-Aflizonnyal leendő házassági egybe kelését Ö Excellentiájának foglalja magába; e szerént — ez így lévén — tehát — annak utánna — mivel —

SZÉLESI. Szivja hát kegyelmed a' pipáját, mert mindjárt el alszik külömben!

TISZT. (*meg háborodva*) e' szerént — így lévén — tehát — (*kinjába*) alázatosan botsána-

tot

tot kérek! A' Teként. Úr méltóztatott *confundálni*.

SZÉL. (*nevet*) akarom hogy így van — nem jól tanulta meg a' letzkéjét Tisztartó Uram!

TISZT. Engedelméből a' T. Úrnak. Újra elől kezdem!

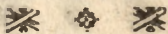
SZÉL. Soha se erőltesse Kegyelmed magát, jobb ha pipázik. Tudom ugyanis mit akar. — Látsuk csak a' Basát!

TISZT. (*a' Ládátskát által adja nagy láb tsofzogatas közt*) E' szerént vagyon szerentsém a' Ládátskát Ő Excelenziájának parantsolat jához képest, a' T. Urnak, mélyly —

SZÉL. El alszik most mindjára a' pipa; fogja bé Kegyelmed a' száját, 's tegye fel egy szersmind a' Kútsmáját! (*fel nyitja a' ládát, holottis a' pipát pamukba takarva találja*) Kedves vendég! jó kézre kerülsz, nálam örökre találál szállást. Jankó! (*Jankó el veszi tőle a' pipát*) Tisztartó Uram menyünk az asztalhoz! (*el mégyen, bónallya alatt vivén a' Ládátskát. Követi a' Tisztartó mélyly maga bajtogatásai között*)

II. AKTUS.

I. J E L E N É S.

Az elébbi szobájába a' Kastélynak.

Szélesi, a' Tisztartó fel tett kutszával, egy kávézó asztalkánál dohányoznak. Julis a' Klaviron jádzik. Süsi kávé-t tölt.

S Z É L.

NO öreg! jó e' a' dohány?

T I S Z T. Bizonyára úgy vagyon. [Nem annyira hogy már maga a' dohány füst, valamely kellemetes mondola vizet szerez számba; de ezen kívül majd el kell hitetnem magammal, hogy ezen pipa, egy az ollyatén okos-kigondolt-szerszámok-közzül, mellyek, a' nélkül, hogy valaki, száját, a' száron lévő tsutora vegire tegye, már magokba füstöt eresztének, olly igen könnyü belöle dohányozgatni!

S Z É L. Úgy e' bár? úgy e'? 'S ugyan kit gondolna kegyelmed hogy valaha belöle szívott dohányt?

TISZT. Ezen böltés kérdésnek nehéz
vólta miatt, kéntelen vagyok e' részbe, alá-
zatos együgyü tudatlanságomat meg valla-
ni!

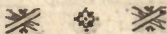
SZÉL. Azt biz el hiszem! — Az első
Péter Muszka-Tsászfár!

TISZT. Mit hallok! Kitsinybe hogy —
úgy szólván — el nem borít a' sárga halál!
ugyan Péter Tsászfár —! *Hem! cheu! obe!* mi-
tsoda nagy szzerentse! hogy én szájamba venni
mérészeljem ugyan azon tsutorát, mellyet
azon nagy Fejedelem, nagy Fejedelmi ajaki-
val illetni méltóztatott!!! most tudom, mi az
oka, hogy olyan tsudállatosan esett belőle az
első két szippantás, úgy szólván — ez, való-
sággal azt jelentette! —

SZÉL. A' lessz bizonyosan! De hallgas-
sa csak kegyelmed végig annak a' históriáját,
mimódon jutottam én, ehez a' remek-pipá-
hoz!

TISZT. Kivánnám, hogy füleim meg
ugyan annyira nőttek vólna ugy szólván —
ezen nagy történetnek, egész betsüllettel, 's
minden emberséggel való *hallodalmára*.

SZÉL. Lássa Tisztartó Uram! mikor
egyszer egy szép tsendes nyári estvén a' hóld
világnál a' folyosón kinn üldögeálnék magam-
ba. — (*Jankó be jö*)

II. JELENÉS.

Az előbbiek. JANKÓ.

JANKÓ.

Tek. Uram! két idegen Uraság várakozik
kinn bé kívánnak bortsáttatni; azt mondják
hogy *Anglius Ország*ból valók —

SZÉL. Hadd jöjjenek bé (*Jankó ki megy*)
majd elő beszéllem osztán!

III. JELENÉS.

IFJÚ GRÓF TSILLAG s. JAKAB *Anglus* köntösbe öltözve, magokat módosan visel-
vén meg jelennek, Egy *fitz*kó meg áll az ajtó-
nál egy *tsinos* ládátskával, JANKÓ két égő
pipával kínálja őket. JAKAB el veszi, a'
Gróf a' fejét rázza az előbbiek.

SZÉLESI (az idegenekhez)

SZOLGALHATOK egy pipával?

JAK. Ezen drága illatú balsamommal tel-
lyes füstnek nint, nálamnál nagyobb tiszte-
löje. —

S Z É L. *Excellent*! balsamommal tellyes füfűnek! gyönyörű szóllás formája — (a' Gróf néma módra meg hajtja magát a' Kis - Aszszonynak. Ez fel háborodni láttatik; Susit félre véréen vele beszél) Uraságtok Anglusok? — Örülök rajta, — én felette szeretem azt a' nemzetet; azt mondják közönségesen róla, hogy igen nagy mester a' dohányozásba. (le ülnek) Hogy lehet ez a' szerentsém?

J A K. Én vagyok Gróf Niekelfon; nem annyira magam', mint szegény Ötsém' kedvéért utazok; ki is bódogtalan feje! Siketnémán születtetett e' világra. —

S U S I. Siketnémán?

J U L I S. O! Istenem Uram!

J A K A B. Együtt utazok vele; már második izbe, — magyar Országba jöttünk ez előthárom esztendőkkal — igen meg tetstet az ide való lakás, 's osztán leg alább részemről a' Magyar nyelvet az ólta meg lehetőlen meg tanúlgattam mellyet nem adnék sokért: Leg közelébb a' múlt héten hogy ezen Vármegyébe érkeztünk, az Urat mindenek felett mint különös jó Urat irták le előttünk. Fel tettük tehát magunkba, hogy betses ésmerettségére jutni igyekeztvén, tiszteletére legyünk az Úrnak!

S Z É L. Alázatosan köszönöm ezen Nagyságtok magok meg alázását, 's tsudálkozok

egyszer mind rajta, hogy valaki mégis jól szö-
lott felölem Nagyságtok előtt; holott a' Vár-
megye Tisztjei, az elsőtől fogva az utolsóig,
szinte mind halálos ellenségem! —

JAK. A' többek között — rendes dolog,
ha igaz, azt mondják, hogy az Úr is épen olly
nagy mértékbe gyönyörködik a' dohányo-
zásba, 's a' külömb külömbféle pipáknak
tartásába, mint szegről végről magam. —

SZÉLESI. Mitsoda! 's hát talám Nagy-
ságodnakis van a' pipához *passiója*? — Ennek
hallása után, tovább élek 10 esztendővel —
Fogjunk kezét mint jó Barátok!

JAK. Emlékezetnek okáért, hogy az Ur-
nál örökre fenn tarthassam tsekély emlékeze-
temet; imé két, vajmi nagy ritkaságú pipával
bátorkodok az Úrnak kedveskedni! (*int a' fitz-
kónak*)

SZÉLESI. Alázatos szolgája a' Méltó-
ságos Grófnak! Erdemetlen vagyok ezen kü-
lönös *Munificentijára*!

JAKAB. (*fel nyitja a' ládát*) ez a' rosz
fa pipa, Américának északi tartományából
való, 's egy vad nemzettség 'Okolokov nevű
Királyánál találtatott; kit az Anglus hadi se-
reg, ez előtt 8. esztendővel rontott ölfve.

SZÉL. Américából! Egy vad nemzettség
Királya! Tisztartó Uram, hallja tsak kend!
Kinekis hívták?

J A K. *Okolokovnak.*

S Z É L. Rá kell írnom tüstént! Hát emez hová-valósi? De szép!

J A K. Ez a Jakab Királynak volt reggeli kedves pipája, mellyet az után, az én nagy Uram Atyám, harmadik nagy Attya édes Attyának, hűséges szolgálatiért ajándékozott. —

S Z É L. Ditső! Fejedelmi! Felséges! hozzá foghatatlan pipák! Juliska Fiam mint tet-szenek Tenéked!

J A K. Talám ez az Úrnak Kis Aszszonya?

S Z É L. Igenis.

J A K. *(meg tsokolja Julist homlokba maga reá tartásával)* alázatos szolgája a' Kis - Aszszony-nak!

I F. G R Ó F. *(meg tsokolja érzékenyül a' Julis kezét)*

J U L I S. *(Szemérmesen)* Örvendek hogy alkalmatosságom vagyon meg esmérkedni!

S Z É L E S I. Most drága Vendégim, Barátim! tegyetek le páltzát, kalapot, mindent! *(le teszi)* Ha teszi nállam esztendő számrais el lakhattok! most mennjünk, hadd mutatom meg az én tsekély pipa - Biblióthékámat, melynek egyszerre való látása ugyan ditsekedés nélkül legyen mondva, már sok Uri Vendégeimnek el fogta a' szemefényét. — Mennyünk! — Fijaimek a' Vendégeknek illendő szállást mutatunk! *(mind a' két idegent karon fogja)*

JAKAB. Az Úrnak engedelmeiből, talám csak hagyuk itt az én szerentsétlen siketnémámat!

SZÉL. Jó lessz! jó! külömbenis mit ért ő szegényke a' dologhoz? (bámúlva) Tsillagom! de gyöngy egy ifjú emberke volna külömben! — Kár hogy Siketnéma!

JULIS. (lassan) El hiszem azt!

SZÉL. Julis! Fijam! valamiképen! Te hamis állat. — Leg jobb lessz csak jere velünk —

JULIS. Jaj Uram Atyám! nints egy pipájais mellyet már nem láttam! Hadd maradok itt (lassatskán) Hiszem ez az Úr Siketnéma, nints kitől féltetni!

SZÉLESI. Ha mindjárt azon feljül vak vólnais, csak férjfi legyen, tudom hogy esdekletek utánna!

JULIS. Fogadom hogy valameddig kinnmarad Uram Atyám; Suival az ablakba állok!

SZÉL. No hát legyen ugy! de meg látom ha szót fogadsz e'? — Tisztartó Urám vigyázzon kegyelmedis reá, hogy valami bagoly madár, ne érkezzen, valamimódon az Ura Galambdúttzához!

TISZT. Parantsolatja szerént a' Tek. Urnak *nec secus factururus, quin imo szorgalmatofon provisurus, ne res domestica quo pacto aliquid capiat detrimenti.* A' mely Ciceronak bölts igéje,

a' mi Nemzeti meg betsüllhetetlen nyelvünkön
annyit tesz', mintha mondanám: *Vigyázzok hogy*
a' rák valamimódon a' vetésre ne másszon!

IV. J E L E N É S.

TISZTTARTÓ. IF. GRÓF. JULIS,
SUSI, kik óldalaslag a' Grófra nézde-
gélnek.

TISZT.

NEM méltóztatna a' T. Kis Afzszony, T.
Ura Attya parantsolatjához képest magát az
ablakhoz helyhez —

SUSI. Mit lötyög fityeg itt az Ur, nem
látja e' hogy majd ki düllyed a' szemünk a'
nagy fandallásba?

TISZT. No! nem bánom hát! — de! —
(*oldas'ag fel 's alá járkal*)

JULIS. Hallod e' Súi! ez az Ur Siket-
néma lehet ugyan; de van ám szép két szeme!
nézd tsak, színt ugy szórja a' szikrát!

TISZT. Méltóztatson a' Tek. Kis Afz-
szony —

JULIS. A' T. Kis-Afzszony nem méltóz-
tatik. —

TISZT. Azt se bánom hát, de — majd
(*sérikál*)

SUSI. Nézze csak a' Kis - Afzöny hogy nevetközik? hogy nevet!

JULIS. Látom! (*kezét az ortzájára teszi*) Jaj! most reám tekintett mosolyogva! próbáld csak te is, nézz a' szemébe, ha vissza néz reád, tudom úgy el pirul a' pofád utánna, mintha jól meg kentefítélted volna tzinóbriummal! —

SUSI. (*elébe áll a' Grófnak*) még a' volna a' furtsa! (*a' Gróf közönséges módra reá tekint*) e' miatt ugyan a' pirosság helyett talám inkább sárgaság borít el!

TISZT. No! no! — de majd — úgy szollván — no!

JULIS. Jaj most ujra reám tekint! Hidd el Susi, hogy más formán kellett néki reád nézni; különben az orrod hegyéig el pirúltál volna!

TISZT. (*maga meg határozásával*) Szükség, hogy a' T. Kis - Afzszonynak világosan tudtára adjam, hogy az illetén szóllás formáit hivatalbéli kötelelségem szerént a' Tek. Nagy Urnak egy általjába el nem múlathatom meg jelenteni, vagy-is *insinuá ni*.

JULIS. (*Susiboz lassan*) Hajtsd el jó moddal a' nyakamról, ezt a' nyekegő Ketske — bakot!

SUSI. Meg lepsz! (*nagy fel szóval*) Igazán mondom jól int bennünket Tisztartó Uram! (*Juliboz*) mennyünk Kis - Afzszonyka! hagy-

jük itt ezt a' Siket *Bertalant*, mit ér a' szép két szeme; ha az ember egy okos szót se tud vele szólni.

TISZT. *Recte dictum* Leány - Afzszony! méltóztatson a' T. Kis-Afzszony reá hajlani!

JULIS. Hellyesen!

SUSI. Menjünk ebbe az oldal-szobába; az ablakból szépen lehet a' vetéseket látni. — Tifzttartó Uramis velünk legyen! Beszéllyen előttünk holmit, hogy magunkat mulathassuk. — Most tetsék előre bé sétálni (*ki nyitja az oldal szoba' ajtaját*)

TISZT. *Deprekálom* mélly alázatossággal — valójába ez igen illetlen vólna!

JULIS. Mit tzeremoniáz Tifzttartó Uram! Rajta! be tsak! be!

TISZT. Ha a' T. Kis-Afzszony egy általjába úgy méltóztatik parantsolni — (*nagy kényesen bé sétál, Susi reá rántja az ajtót 's bezárja*)

SUSI. JULIS. Jó ejtszakát Tyúk ültető Gazd Uram! jó ejtszakát!

TISZT. (*belölről*) Tsúnyaság T. Kis-Afzszony! nagy illetlenség egy illyetén Öreg emberrel így bánni!

SUSI. Tanúlja meg az Úr, hogy könnyebb egy fereg nyúlat, mint tsak egy Afzszony-embertis örizgetni! (*Julishoz*) Ki nem nyit, hatja belölről se hogy, hogy pedig a' külts lyukon ne kukutsálhasson álljunk félrébb, hogy

meg ne érthessen látsan beszelljünk! (a' Tisztartó azomba ki nyitván az ajtó felett lévő ablakot rajta ki néz.)

JULIS. Jó! Jó! de kérlek, én, majd nem roszul érzem magamat, — szintén reszketek! nem sárgúltam e' el nagyon?

SUSI. Ollyan sárga a' Kis-Affzony mint a' szakasztott. — Pünköshti rósa. Mitől fél a' Kis-Affzony, hiszem nem tsinálunk egyebet, hanem tsak nézünk erre a' szép Siketnémára! mennyünk a' más oldalra (meg fogja a' kezénél 's a' másik oldalra vezeti)

IF. GRÓF. (Julisboz menvén, meg fogja érzékenyen kezét)

JULIS. Látod! Látod!

IF. GRÓF. — — (sohajt)

JULIS. Hogy sóhajt! (magais utánna) Hogy szoritja a' kezemet! Ugyan Susi próbáld meg, fogd meg a' bal kezét, meg ládd nékedis vízszont meg szorongatja a' kezedet.

SUSI. (a' Gróf bal kezét meg fogja) nem érzek semmit!

JULIS. Majd énis megint meg szorítom a' kezét. — Jó lessz?

SUSI. De hogy — egyetlen vólna!

JULIS. Jaj! már megis szorítottam!

IF. GRÓF. (meg tsókolja a' kezét)

JULIS. Ládd é! Ládd é!

IF. GRÓF. (térdre esik előtte)

JULIS. (*kiáltva*) Jaj!

SUSI. St! St! Usdé Kis-Affzony! Lódúljunk!

JULIS. De hová?

SUSI. Tsak mennyünk! mennyünk! mert hamis az ördög —!

JULIS. Nints mód benne; hiszem e' Siketnéma!

SUSI. Semmi a', de ha meg látná valaki.

JULIS. Akár mint okoskodj, én biz itt nem hagyom ezt a' szép Siketnémát; ki tudja, életembe látok e' valaha többet vagy sem?

SUSI. Mennyünk bé leg alább ebbe az oldal-szobába!

JULIS. De bezzeg ha reánk jön az Atyám?

SUSI. Ha el jön; kélsz a' ki-fogás; azt mondjuk, hogy ennek a' szegény Siketnémának tsak a' kertet akartuk meg mutatni, az ablakról, mint hogy úgyis, a' látásán kívül, semmi mással nem mulathatja magát!

JULIS. Jó! Jó! de vezesd bé hát! (*Susi int a' Grófnak, 's bé viszi az oldal szobába Julis után*)

V. JELENÉS.

TISZTTARTÓ, magánosan. *(ki is az ajtón felül lévő kis ablakba fülel.)*

Hasonlatosképen könnyebb egy sereg aszfonyt reá szedni mint sem csak egy Tisztartónak is a' szemét bé köthetni! — *His itaque rerum circumstantiis stantibus, seque taliter habentibus;* magam majd valamimódon itt meg próbálom a' le szállást, hogy a' Tekéntetes Urnak mindjárt meg mondhassam a' mondókáját. *(ki mász az ablakba a' fél láb íval)*

VI. JELENÉS.

JAKAB, DOROTTYA, TISZTTARTÓ.

DOROTTYA. *(béjüvetelekor)*

Ha szabad kérdenem, mivel lehetnék az Anglus Gróf Urnak szolgálatjára?

JAKAB. *(nagy magára tartásával)* Százszor és ismétlen ezerszer áldott légyen az a' szerentsés Szempillantás, mellybe azon kimondhatatlan nagy szerentsébe részesíttetem, hogy

a' Kis-Afszonykát, mint egy kegyes, áldott 's minden szeplő nélkül való tiszta ártatlan Szü-zetskét színről színre szemlélhetem! —

DOROT. (*szemérmesen*) Kérem alázato-
lan —

JAK. Bártlak olly fzerentsés lehetnék, hogy ezen nagy érdemü Szüz-kezeket, 'sarát-nak módjára égő ajakimmal illethetném! —

TISZT. (*álmelkedésába*) *Qua! Qualis! Quanta!*

DOROTTYA. (*félénken körül nézi magát, kezét tartja, melyet a' Gróf meg tsókol*) Lalsan! lalsan! valaki befzéli! (*Kevés várakozás után*) Ó édes tsintalan Gróf Uram, valósággal velem tsak tréfát indit, mint egy ártatlan, szelid, jó szivü Léanykával!

JAKAB. Tréfát? — Elébb müljon elég, pokol —

DOROTTYA. Isten irgalmaz! ó tsú-nya! — miért káromkodik olyan nagyon (*tsen-
desen*) még egyfzer kérdem mivel lehetek szol-
gálatjára?

JAK. Engedje meg tehát, hadd tegyek vallás - tételt édes gyöngyöm Kis-Afszony-
kám! 's meg botsálsan ha édesen mosolygó
szemei tsudálása miatt, befzédembe ottan ot-
tan akadozni találok.

DOR. Nagyságod igen Kegyes Gróf!

J A K. (*magába*) No most rajta hazug Lélek, segits jól hazudni! (*fel szóval*). Azén nemzettségem egy leg gazdagabb 's leg nagyobb tekintetű Familiák közzül Angliába, 's én vagyok annak utolsó ága. — Sok okaim vagynak hogy meg házasodjak; de eddig soha reá nem vehetém magamat; mivel — hogy — hálá Istennek — az én gondolkodásom módja, a' mai Affzonyok feslettségével, 's tsalárdságával, istentelenségével, semmiképen meg nem egyez. — Hanem ez előtt négy héttel, áldott légyen az a' szerentsés óra! — irt egy fő fő Barátom hozzám egy Levelet; mellyben egy kegyes, Istentfélő, jó erköltsű Szüz Virág szálhoz útafil. —

D O R. Szabad é ezen Vírágfszálat tudakozni ki légyen?

J A K. Ezen gyönyörű rófa, ártatlan viola, ezen motsoktalan Liliom — a' — Kis-Affzony!

D O R O T T Y. Ugyan Gróf Úr, ugyan mit beszéll? Gondolja meg mit mondott! Ezen ígék hallása után fel fújhatnám magamat mint a' páva, de tudom hogy a' kevélyek meg aláztatnak, 's tsak az alázatosoknak adatik kegyelem.

J A K. Egy - szóval drága Kis - Affzonyom! ezen Levélnek vétele után tüstént útnak indulék, hogy ezen nagy betsű kintset fel kereshessem.

helsem. Már egy néhány nappal ez előtt érkeztem ide, kérdezősködtem, imitt amott, 's úgy találom, hogy —

DOR. Hogy mindnyájan bűnös Adámnak, bűnös maradéki vagyunk. —

JAK. Ugy találom hogy barátomnak a' Kis-Affzonyról tett rajzolása, semmi sem ehhez a' remek-alakhoz képest!

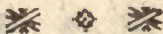
DOR. O! bű hamiss Ur! —

JAK. Ma első napja, hogy bátorkodok a' Kis-Affzonynak tiszteletére lenni. Mit mondjak? Mi kell egyéb arra hogy belé szerefsen a' Kis-Affzonyba az ember, a' tsupa látásnál? (*nagy tettetéssel*) Igenis édes Angyalom! olly igen szeretem a' Kis-Affzonyt hogy minden gazdagságimat 's betsülletemet a' Kis-Affzonyért kész vagyok fel áldozni! —

DOR. (*Nagy álmelkedésébe*) Jaj! Ó! ugyan erefzen el! maga kis bűnös! majd ki ugrik a' szememis szégyenletembe!

JAK. Nem erefztem, valameddig végig nem hallgat! (*lábainál térdre esik*) Ugy vagyon, azon Gróf, ki után eddig hijjába jártak minden Londonnak szépségei, térdet hajt most a' Kis-Affzonynak, 's azért esedezik hogy szerefse ötöt vizontag! —

DOROTTYA. Botsáfsen el! Halálra ökleli gyenge szivemet, mindjárt el ájjúlok!

JAK. Nem botsátom, míg meg nem halom, végső ítéltefemet! mit reménylhetek? Életet, vagy halált? Szerentsét, vagy kétségsben esést? —

DOR. (*szemeit el dugja a' kezével*) O! nem nézhetek többet reá! Bizony még ma a' lábomról is le esek!

JAK. (*fel kél 's meg öleli*)

DOR. O! édes katona modra ostromló istentelen anglus Gróf Uram! hagyjon leg alább időt gyenge szivetskémnek! —

TISZT. (*kiis midőn le hajtja a' fejét, le ejti a' fejéről a' kutszmáját*) Jaj oda a' kutszmám!

DOROT. (*fel szökik*) Jaj mitsoda eleven ördög az?

JAK. Hogy hogy? még a' vólna a' rendes! (*ki szaladnak a' nélkül hogy látnák a' Tisztartót.*)

VII. J E L E N É S.

TISZTTARTÓ magánosan.

MÉLTÓZTASSON tsak a' Tek. Kis-Aszfony figyelmezni reám, nints nekem se szarvam, se más ördögi egyebem; ki mennék! kegyelmes, hatalmas szent Atyám! én szegény nyomorúlt ember! már most se ti se tova nem mehe-

tek! Hamar! hamar! hé! hé! valaki! — segít-
tsen! hé!

VIII. JELENÉS.

SZÉLESI, TISZTTARTÓ, JANKÓ.

SZÉL.

MITSODA lárma ez itt?

TISZT. Méltóztasson a' T. Ur engemet
szegény nyavalyáft —

SZÉL. Mi ördög? a' Tisztartó szavát
hallom, 's még se látom magát!

TISZT. T. Ur! kérem alázatosan —

SZÉL. A' biz a', ehol a' finkója; maga
hol a' gutába lehet?

TISZT. Ehol vagyok! méltóztasson csak
a' Tek. Ur ezen nyomoruságos statiómat kegye-
sen meg szivelleni!

JANKÓ. Ama sekrestijébe fenn szüköl
ő kelme; nézze csak a' T. Ur!

SZÉL. Ha! ha! ha! Jankó! hozz csak
egy lajtorját! Hogy a' lántz gutába üle fel
kegyelmed erre a' fa lóra? Ha! ha! ha!

TISZT. Méltóztasson csak a' T. Ur min-
deneknek előtte nyavalyás fejemet innen meg

szabadítani; azután mindjárt elő beszállék mindent *fidelissime!* (*Jankó be jő a lajtorjával*)

S Z É L. (*Jankóhoz*) Szállítsd le a' Tisztartót! (*a' Tisztartóhoz*) Ugyan hogy ördögbe juta kegyelmed erre a' betsületes kalodára?

T I S Z T. (*fel teszi a' kutszóját*) Méltosztason a' T. Ur szivére venni, hogy a' midőn az énnékem adatott parantsolathoz képest, a' T. Kis-Asszony mellett folytatandó *Controllóri* hivatalomnak eleget akarván tenni, itten *ólumlálgatnék*; az említett T. Kis-Asszony által, tsalárd úton módon, ezen oldal-szobába rekesztettem!

S Z É L. Ha! ha! ha! Tsintalan gyermek!

T I S Z T. De bár illy álnok módra reáfzedettetem, még is *eo non obstante* köteletségemnek eleget akarván tenni, ezen ajtó-felett lévő ablakotskát tévém leső-lyuknak, a' melyen az általam szintén a' meg tébolyodásig gyakorlott szünetlen kandikálás, olyan szomorú *positurába* helyhezteté el ragadtatott elmémnek földi sátorát, hogy az én e' féle katzér állapotoktól másként természetlően idegen Lelkem, majd nem sajt-féreg módjára ki pattana hirem nélkül ez árnyék-világból! —

S Z É L. Mit beszélsz kend; ked bizonyosan meg bódult?

T I S Z T. Nints különben *Domine Spectabilis ac Magnifice, Domine Domine, mihi serviti cum*

cultu ac una amove venereo, ad Cineres Colendissime, gratiosissime! méltóztasson csak továbbá egy ügyű beszédimnek folytatására kegyes nagyra temett füleit hajtogatni! — Minekutánna a' fenn nevezett Siketnéma a' T. Kis-Affzony kezeit ugyan csak lelkesen öszve meg öszve tsókolgatta; *'s quod plus est* előtte leis térdelt volna, a' szoba-Leánynak izgatásából, addig 's addig hogy bé integeté a' Kis-Affzony abba az innek sö szobába.

SZÉL. Mi az ördög lelte azt a' Leányt?

TISZT. Ezen együgyü elmémet felyül haladó kérdésre elégtelen vagyok felelni!

SZÉL. Hát Gróf Nickelson hol van? mig észre vettem, ez is el tűnt előlem a' *Pipa* — *Bibliotékámból!*

TISZT. Engedje meg továbbá a' T. Ur, hogy a' T. *Dorottya Kis-Affzonyról* csak két szóval emlittsem azt, hogy ezen Apátza módra szenteskedő szüzis, öreg napjai ellent nem állván, épen az idő alatt a' mellybe eme' veszedelmes kakas - ülön kutzorgék, szintén ez álló-helyembe fenn nevezett Gróf Nickelsonnal *formaliter Sponsalia celebravit!*

SZÉL. *Domine Perilluster!* a' leg tzifrább Kos-tökömbe fel merném fogadni; hogy keteknek az elsőtől fogva az utólsóig el ment az eszek!

TISZT. *Pro Coronide.* el nem hallgathatom, hogy a' midőn ezen utól említett szerelmes pár, éppen leg jobban ölelgetődzne, tréfából le ejtettem a' berbéts kutszmámat, mely eset mind a' kettőjököt úgy annyira el rémítette, hogy — együgyű személyemet, kétség kívül tulajdon a' pokolbéli gonosz mester képének állítván lenni — azonnal nagy sebességgel ki futának. —

SZEL. Ha! ha! ördög vigye a' kendődgát majd meg fúlok nevettembe.

TISZT. Engedelméből a' Tek. Urnak, hadd röhögök magamis egy keveset!

SZEL. Rajta! bizvási! (*nevetnek mind ketten nagyon, kívált a' Tisztartó rút hangon*)

IX. JELENÉS.

Az elébbiek. JANKÓ, utánna a' VENDEGFÓGADÓS.

JANKÓ.

T. Ur, a' Vendégfogadás már ma harmadik ízbe ostromol bennünket, erőnek erejével be akar jöni, úgy lármáz, úgy fú mérgébe mint-ha a' kórság bántaná!

V E N D. (*dühösséggel tele*) Ha mindjárt örökre tömlöztzre vettetis a' T. Ur mégis bé jövők!

S Z É L. Hogy hogy Vendég fogadás! talám bizony kedis meg bolondúlt?

V E N D. (*kezeit fejére kútsólva*) Jaj! jaj! szegény fejünknek! mindnyájan egész helységszöl, általan fogva minden pereputyostol oda vagyunk, meg tsalattattunk, meg lopattunk, vagyonunktól meg fosztattunk; ha tsak meg nem hallgat engemet a' T. Ur — *Kagliostro*, az a' hires, akasztó fára való bűbájos, ördöngös, boszorkány mester, kivel minden ujjságok nem régen rakva valának, a' T. Ur kastélyába tartózkodik. —

S Z É L. (*sóbajtva*) Ugy van biz a'! E' bizonyosan meg kábult!

V E N D. Hiddje el nekem a' T. Ur, — olly igaz mint a' nap az égen — én nálam szállvais vólt — hallgatództamis utánna! Van még egy más 'siványis vele. — Anglius Uri embereknek mondják magokat, — 's a' mint épen ebbe a' szempillantásba értem, a' T. Kis-Aszonyt akarják el ragadni. —

T I S Z T. *Domine Spectabilis!* méltóztalson e' dolgot szorosan mindjáraft *inquiralni!*

S Z É L. (*vémültebe*) Még a' vólna ám az ördögség, ha ez így találna lenni!

V E N D. Azt mondá Mihály a' kotlis, hogy az egyike Siketnémának tettetü magát. —

S Z É L. S Hát nem az valósággal?

V E N D. De hogy az a' pernahajder! olyan a' füle mint a' izamáré, a' szája meg olyan nagy, mint egy vámkerék, a' nyelve mint a' kigyóé!

S Z É L. No! mert tudom hogy ennyi sok bolond történet soha ezen kastélyba ugyan a' miolta csak fenn áll nem esett. — Majd meg lálsátok fiúk mitsoda tréfa lessz ebből —! Tisztartó Uram! hajtsa be csak ide kelmed tüflént minden tselédimet, inas-kotsis, hajdú, paraszt, mind egy lábíg itt legyen egyszeribe jó féle dorongokkal fel fegyverkezve! (*Tisztartó ki szalad*) Vendégfogadás! ked pedig velem itt marad, majd addig a' Siketnémát *egszáminálga*suk!

V E N D. Jó lessz, T: Ur! Héj biznák csak-én reám az *egszáminállást* majd a' Lelkeházára tsergetnék!

S Z É L. (*ki nyitja az oldal szoba ajtaját, 's bé kiált*) Jertek elő csak Leánykák, jertek ki, a' gyönyörű mák virágotokkal! (*ki jönnek*)

X. J E L E N É S.

SZÉLESI, VENDÉGFOGADÓS, JULIS, SUSI, az IFJÚ GRÓF.

SZÉLESI.

(a' Grófot karjánál fogva előre vezeti)

EDES Siket Anglus Uram! nem méltóztatna Uráságod egy néhány kérdésimre felelni? (a' Gróf egy kevéssé változásba láttatik lenni, de azért csak ugyan továbbis tetteteli magát Siketnémának)

JULIS. Uram Atyátskám! hogy is gondolja meg? azt kívánni tőle hogy halljon, pedig siket! hogy feleljen; pedig néma!

SZÉL. Tsitt! hallgass! nós hát nem tet-szene e' szép szerént meg szólalni? különben majd másképen láttatok a' dologhoz!

VEND. (mérgefen) Ha meg engedi a' T. Ur, majd meg eg-sáminállom én amúgy lelkesen. — Tudom hogy mindjárt meg szólal, ez a' betsülletes kakuk-madár!

SZÉL. Valld meg Te gyönyörű mák-virág; hogy mérészlettél —? (a' Gróf mintha semmit sem értene, félre megy, 's a' falon függő képeket nézegeti)

VEND. (dühösen) Mitsoda? Hát felelni sem akar-sz te akasztófa tzimere? még a' füstös poszt

skriptádat mutatod a' Tekintetes Uraságnak, mikor hozzád szöll? Ennye hóhér markába való, hát nem te kinoztál meg az elébb reggel engem'; nem úgy járt e' akkor a' nyelved mint a' tsép-hadar? Hát nem úgy fojtogattál mint valamelly halálra sententziázott rabot.

IF. GRÓF. 'S hát még sem éred bé az elébbi *abszolutióval?* (*a' földhöz vágja, 's agyba főbe veri ököllet*) Nesze most! nem lehet a' jóból eleget osztogatni (*Julis, Susi, — nagy álmélkodásba vágynak*)

VEND. Hamar! hamar! gyilkos! ni bizony mindjárt agyon vér!

SZÉL. He! Tisztartó! Jankó! Miska! Gyuri! Ferkó! Jertek! hamar nosza! — (*a' tselédek egy ingbe néki tüzközve, pipázván bé jönnek*)

XI. JELENÉS.

Az elébbiek, JAKAB, DOROTTYA (*bé robannak*)

DOR.

MITSODA lárma ez?

SZÉL. Tsuda dolgok történnek! a' sík-
tek hallanak, a' némák meg szóllalnak!

J A K. (*titkosan a' Grófhoz*) Mit tsinált Nagy-ságod?

V E N D. (*ki is már nagy nebezen fel vándor-gott a' földről*) ehol a' tzimborája is!

J F. G R Ó F. (*Jakabhoz*) Bizonyosan a' Vendég-fogadás árrúlt el bennünket —

S Z É L. Fogjátok őket Tseledék! Lábok-nál fogva, 's zárjátok a' lud ketretzbe a' sel-mákat (*a' tselédek fogdosni akarják őket, Julis az Ifjú Gróf elébe áll*)

J U L I S. Félre! senki hozzá ne merjen közelíteni; mert különben ezen tövel most egy-fzeribe által szurkállom! mitsoda gazság, valakit azért hogy hall 's beszéll mint más, lud-ólba akarni dugni?

S Z É L. Semmit se féljetez Legények! mind-én rám, fogjátok fülön! Hiszem talám tsak nem hagyjátok meg gyaláztatni magatokat egy Leány által? — (*a' tselédek ujja néki fog-nak*)

D O R. (*el taszigálja a' tselédeket; 's Jakab elébe áll*) Félre pokolra valók! mert a' ki felém járúl, annak ezen a' nyomon ki-ásom a' szemét! Mitsoda iszonyú dolog? Fő-Rendü Személyekkel így merni bánni!

S Z É L. Mind az én szómra, tsipjétek meg őket bizvást, 's ha másként nem lehet, velsé-tek velek együtt a' Leányokatis az említett

kalitkába! (a' tselédek ismét reájok teszik a' kezeket)

J A K. (kemény hangon, mintha a' sebéből egy mordájt búzna ki) Félre! mert a' ki elémbé áll, annak ebbe a' szempillantásba a' fejébe lövök (mindnyájan félre ugranak) (a' Grófhöz) Jöjjön utánam Nagyságod! (ki ugrik az ajtón, utánna a' Gróf, kiket kergetnek mindnyájan kiáltván) Gyilkos! gyilkos! fogd meg →!

III. AKTUS.

I. JELENÉS.

(*a' Kastély báta megett,*) JAKAB IF. GRÓF
magokon kívül.

IF. GRÓF.

NO mert rossz ember most az egyszer ugyan
a' sárba vezettél! Tsak kevésbe múlt hogy
agyon nem verének! Nem foghatom meg az
egész dolgot, a' bizonyos, hogy a' Vendég-
fogadás árrúlt el bennünket; de bezzeg a' tré-
fából tsúf egy dolog vála!

JAKAB. Magam se láthatom által. —
Úgy lessz hogy a' Vendég-fogadás, a' tölünk
vett absolutiót vissza kívánta szolgáltatni. (*a'
fejét vakarja*) Másként mi tagadás benne — én,
nagy fülü szamárnál szamarabb állat, én vagyok
biz' ennek egész oka! Már meg esett. Ördög
vinné a' dolgát —! Ma reggel soká gyötrött a'
Vendég-fogadás Leánya, hogy mondjam meg
ki lehet Nagysád; én bolond ésszel végtére azt
hazudom hogy Nagysád Gróf Kagliostro —

IF. GRÓF. Bolondnál bolondabb állat!

JAK. Én mondom azt! — A' félész Leány
el hiszem meg súgta tüstént az apjának; ez
kétség-kivül eleget olvaszt a' harmadévi ujsá-
gokba a' Kaglioistro nevét. Tudja Nagysád
hogy a' paraszt ember előtt, akármely mester-
séges ember az ördöggel határos! Nyilván így
szaladhatott fel a' kastélyba. —

IF. GRÓF. A Lehetetlen. Hiszem tud-
hatják a' bolondok azt is az ujságból, hogy
Kaglioistró Rómába ez napságig is a' tömlőt
be ül. —

JAK. Nyilván nem tudják, vagy ha tud-
ják is, nem emlékeznek reá hirtelenébe:

IF. GRÓF. Gaz ember! ezen ostoba
fetsegéfedért meg érdeimlenéd hogy — mond
meg magad no! mit?

JAK. Igaz Nagyságos Uram! hogy felette
bolondot tsinálék; de valamint itt állok, olly
bizonyos hogy a' mi el maradt el nem múlt.
(nézi az óráját) Négy pertzentés alatt meg mon-
dom mit tsináljunk.

IF. GRÓF. Tudom semmi se lesz belő-
le. Bolondot pedig többé belőlem egy hamar
nem fogsz tenni!

JAK. Semmit se búsúljon Nagysád! hadd
gondolkozzak csak! (lábával tolog) Oda már két
pertzentés — — Ha szabad kérdeni el ragadva

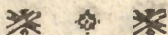
bizvást el lehet úgy é ragadnunk a' Kis-Afzonyt Nagyságos Uram!

IF. GROF. A' leg jobb volna, de hogy? az a' kérdés! Gondolkodj tsak azon hogy vihetnök még ma véghez; mert azon angyalnak birtoka nélkül, lehetetlen hogy élhessek. Postára ülünk 's futunk ló halálába az Atyámhoz, az ő erántam való gyengéded atyai szeretete meg fogja engedni ezen kis hibámat, ha meg látándja azon gyönyörű alakot. —

JA K. Igenis, igenis, (*egy kis gondolkodás után*) no! mert ez izbe nem némáskodik bezeg úgy Nagysád mint az elébb. — A' mennyire tudom, gyakorta a' kertjébe ebédelget, 's vatforálgat a' Vén Szélesi, kivált Vasárnaponként. Ehez képest más köntöft vévén magunkra, alkonyodáskor suhánjunk bé a' kertbe, 's keressünk alkalmatosságot különösen beszélleni a' Kis-Afzsonnyal. Szép szóval, szerelmes beszéddel lehetetlen hogy reá ne vehesse Nagysád azt az ártatlan Kis-Afzonyt. Fél óra ide a' posta; az erszényünk velünk van, a' bőrös ládáink nem vesznek el, tsak elébb magunk bódogúlhalunk!

IF. GROF. Ez eddig mind el mehetne; de hogy férhetünk be a' kertbe? hol veszünk köntöft? 's osztán meg tudniis kellene okosan beszélleni? hát ha bódúltomba majd szóllani se tudok?

JAK. A' mennyire van szerentsém esmer-
ni Nagysádat, ettől nem félek. Tsak bátran
neki! a' nyér a' ki mér! (*előre tekint*) Imhol
— *ecce nobis Nagy János* — ki lészünk most mind-
járt Nagyságos Uram! (*fel ugrik*) Hé! halljátok
Barátim jertek egy szóra, tsak egy szempillan-
táig!

IF. GRÓF. Mit akarsz?

JAK. Hagyja el Nagysád! egy szót se
többet!

II. JELENÉS.

Az előbbieik, KÉT LANTOS MUZSIKUS.

---

1 MUZS. (*le veszi a' kalapját*)

MIT tetfzik az Uraknak?

JAK. Halljátok Barátim! egy kevés szol-
gálatra kérnénk benneteket, szép szóért, 's jó
pénzért!

2 MUZS. Tetsék parantsólni!

JAK. Ehol én Ötsém Urammal ketten bir-
juk ezt a' Szemetek előtt lévő Kastélyt, vala-
mi tréfát akarnánk indítani, idegen formába
öltözködve, akarnánk feleségeinket hirtelenébe
meg lepni. — Nem adnátok költsön egy két
órára nekünk a' lantjaitokat 's a' ruháitokat,
addig

addig mi a' miéinket nálatok hagyjuk zálogba. Majd egy inas, ha addig itt várakoztok, eljön osztán, 's vissza hozza néktek a' tiéiteket, vissza kéri pedig a' miéinket!

IF. GRÓF. Ehol nesztek egy pár ittfeborra való! mikor a' ruhákat vissza küldjük még több éri a' markotokat! (*pénzt ad nekik*)

MÚZSIKUSOK. Száz fogadj Isten! jó szívvél tselekekszük; hiszem ennyit sokszor fél esztendeig se keresünk!

JAK. Mennyünk hát ide a' tserébe ruhát változtatni!

IF. GRÓF. (*Jakabhoz lassan*) Mi lesz ebből?

JAK. Hogy hijjába ne tanúlt Nagyságod énekelni, én majd lantolok, Nagyságod mellette énekel, az úton tsináljunk *Ariát*. Nofa hát tsak rajta barátim be a' tserébe! (*mindnyájan bé mennek*)

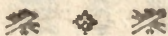
III. JELENÉS.

(*a' Kastélynak egyik szobájába*) JULISKA magánosan.

(*szomorú ábrázattal*)

HOGY az én szép Siketnémám, hallis, beszéllis, még se felelt nekem? holott olly igen ki

mutatám hozzá jó kedvemet, azt meg nem foghatom! — Hogy rossz ember lappangjon mind az által az alatt a' nemes ábrázat alatt; el hinnem képtelenség! — Az egész Kastélyba Dorottya Nénémén kívül minden azt tartja ugyan felölök; de — ez sem elég —; igaz, hogy a' Nénike talám tsak azért mondja, mert Nickelson Gróf belé szeretett; — de — ebbeis hogy szerethessen valaki a' kinek egy szálné esze van — hitel felett való dolog — Akár hogy van, szép egy Legényke vólt az én Siket-némám! (*sóhaj*) Soha még így senkibe se szereték! O! valjon láthatom-e' többé ötet valaha? — soha sem! (*szemei könnybe lábadnak*)

IV. J E L E N É S.

JULISKA. SUSI.

SUSI.

EL érkezett a' Vö-legény Kis-Afiszony!

JULIS. (*bevenyébe*) Melyik?

SUSI. 'S valjon melyik lenne más az Öreg Gróf Tsillagnál? Talám bizony még is az a' szép Siketnéma bántja a' Kis-Afiszonyt? De bizony túl jár az eddig *Operentzián* is!

JULIS. Ó! Sufika ugyan válts fel engem kérlek most az égyfzer! Hadd lennél te helyettem Julis! lennék én helyetted örömeft Sufi —

SUSI. Ne szomorkodjon a' Kis - Alfzony olyan nagyon! Hifzem nem esett még ki a' világ feneke! Ha semmiképen nem akar az Öreg Grófhhoz menni feleségül, nem erőlteti a' T. Ur; mert ez nemis lehet. — Az öreg Gróf, igen kegyes Ur; nagyot merek mondani maga fe fogja a' dolgot szer felett sürgetni! —

JULIS. — Az igaz hogy jó Úrnak látszik, de — — de — —

SUSI. Mit de? Talám tsak nem azon a' Siketnéma gaz fitzkón törődik a' Kis-Alfzony! O! mert nem szánnám akárhová tenni a' gonosz férget —; egy olly semmi ember, 's mint mondják valami bübájos mester, még a' Kastélyba sonfordál; 's itt gonosz tettetéssel, ámitással a' Kis-Alfzonyt ostromolja! O! mert nem győzhetünk elég hálát adni a' Vendégfogadósnak; hogy töle még tsak így is meg menekedhettünk! Isten irgalmazz! —

JULIS. Epen, te értelsz is a' dologhoz! Néztél volna tsak úgy a' szemébe mint én; majd másként szóllanál — *(sobjt)* Híjjába — most mit van mit tenni; jere velem a' kertbe-addig talám ki ütöm a' fejemből a' búmat. — *(ki mennek a' középajtón)*

V. J E L E N É S.

GRÓF TSILLAG, SZÉLESI, más aj-
tón bé jönnek.

G. TSILLAG. (*hosszú köntösbe öregeesen öltöz-
ködve*)

HOGY a' Te Juliskád Pajtás! nem kap raj-
tam — azt könnyen meg hiszem. — Majd
magam szóllok vele. Hivatnád elő tsak! —

SZÉL. (*az ajtón ki kiált*) Jankó küld bé
a' Leányomat.

G. TSILL. Kedves Szélelim! Te és a'
Te házad engemet ez ideig nem esmértek. —
Külömben én természetlően igen jó kedvű va-
gyok; de azon szomorú környül állásaim mellyek
mostanság igen kedvetlenné tettek, erőszak
tétel nélkül előttetek se változtathatták vidám-
ságra komor ortzámat. — Engedelmedből ül-
jünk le tsak egy kevésbé! (*széket vesznek*) Ked-
ves Barátom én egy szánakozásra méltó Atya
vagyok!

SZÉL. Mi a' patvar! Ugyan szép Kis-
Völegényhez illő ábrázatot mutatsz ma Pajtás
Uram!

G. TSILLAG. Ne tsufolódj Barátom,
's hallgass egy keveset! — Friss emlékezeted.

be leſſz, hogy jóval ez előtt, a' midőn a' ſzomſzédságodba fekvő jóſzágotſkámat ſzerzém magamhoz; Juliska Leányodat meg-kértem, 's hogy ötet énnékem, ámbátor, mint látod, a' koporsótól már nem meſſze járó vén embernek — egy pár ritka pipáért azonnal meg ígérted, melly dolog is — köztünk maradjon a' ſzó — 'nem nagy ditsőſségedre válik.

SZÉL. Hiſz' az tsak tréfa beſzéd vólt!

G. TSILL. Laſſan! halld végig beſzédemet! ha azt gondoltad, hogy a' Leányodat magamnak kértem meg, nem vagy méltó hogy —

SZÉL. Mitsoda? 's hát nem magadnak kérted meg?

G. TSILL. A' Fiamnak kértem; ki már *(fen ſzóval zokog az ég felé mutatván)*

SZÉL. Barátom! ennek hallására a' pipámis el aludt! 's hát van neked fiad? hol van? hová lett?

G. TSILL. *(Kéſerves hangon)* meg hólt! *(kéſér várakozás után)* ſzánt-ſzándékkal titkot akarték előtted belőle tſinálni, hogy egyſzer véletlenül hozhaſſam hozzád — ki küldém három eſztendőkkel ez előtt külső Országokra, meg járta Frantzia, Anglia, 's Olalz Országot. — Látám a' leveleiből — mellyek valosággal tudománynyal, 's sok meg értt éſznek jelenségeivel rakva valónak — látám, hogy a' mai kinn

utazó negédes ifjaknak magok meg bolondításáról nem vévén példát, jóba töltötte az idejét. — Ennek a' hónapnak elejével kelle vala nekie meg érkezni, várva várom egygyetlen egy szülöttemet; azomba közelebb levelet veszek Fiuméből, mellybe az íródik hogy szegényke, Velentzéből egy tengeri hajón meg indulván, 's a' hajó mindenestől fogva valamelly hirtelen támadott forgó szél miatt el süllyedvén, nem messze már a' ki kötő helytől leve a' tengeri örvényes haboknak predájává. (*sir keservején, Szélesfiis vele*)

SZÉL. Hatalmas Isten! ma fel költömkor azt hívém; ma lessz a' leg örvendetelőbb napom tellyes világi életembe; 's imé vigaság helyett, gyász borit el bennünket! (*sir*) De mit használhat a' írás! Jere Drága Barátom vigasztaljuk egy mást! —

G. TSILL. Jól szóllasz! légyen az énnékem elég vigasztalás; hogy — nem sokára hozzá jutok. — Ha esmérted vólna kedves Szélesim! ezen én el felejthetetlen gyermekemet, láttál vólna benne, egy Oroszlányi bátorsággal, de egyfzersmind galambi szelidséggel tellyes gyönyörű termetű 's növésű ifjat! — Ha a' Te Juliskad látta vólna. — O! melly igen belé szeretett vólna. — Soha egy más hoz illőbb párt keresve se lehetett volna ke-

resni — 's imé az én ősz fejemnek minden öröme, egyszerre el tűnt örökre! —

SZÉL. Barátom! ne szólly többet; úgy fírok veled mint a' Kis gyermek! nints szörnyűbb az ég alatt, az Atyai szívnek meg indulálainál!

G. TSILL. De tsak ugyan van mégis egy vigasztalásom! — ez a' Te Juliskád! — fel tettem magamba, 's meg nem másolom, hogy szereztsélsé tegyem ötet — már úgy is nékem ígérted. — Most álld meg a' szavadatt.

SZÉL. Mitsoda? meg nem foghatom. — Hiszem az elébb mást mondál! —

G. TSILL. Hadd magyarázom meg hát! — De maga ehol jö Juliska — magam beszélek vele (*Juliska bé jön magát meg bajtván*)

VI. JELENÉS.

Az elébbiek. JULIS (*szomorú ortzával*)

SZÉLESI.

MITSODA ábrázatot mutatsz ismét fiám Juliska? — utóllýára magamis álig foglak meg esmerhetni. Hiszem tsak ma dél előttis óllyan jó kedvű valál, hogy —

JULIS. Mert mintsen édes Atyám —

S Z É L. Nem jól szóllasz! Vagyon igenis Atyád, vagyon édes Atyád, kinek egyedül való öröme tsak te vagy, kinek szavai, ha mindjárt ottan ottan nem szájad ize szerént hangzanakis előtted; mindazáltal merő Atyái gondoskodásból származott szíves oktatások. — Jere, 's halld meg, a' mit a' Mélt. Gróf tenéked mondánd!

G. TSILL. Tsak egynehány szempillantásig figyelmezzem reám a' Kis-Afzonyka! — Énnékem vólt egy fijam, kinek számára kértem vala meg a' Kis-Afzonykát; nem pedig magamnak. —

JULIS. Ugyan vólt?

G. TSILL. Ez az én szerelmes fiam már — meg szünt élni — egy pár embert akarék belöletek szerkeztetni. — Tudom, hogy ha meg láttátok vólna egy mást, magatok örömeft nyújtottatok vólna kezét egy-másnak. — De már, minthogy az egeknek másként tetfzett, atyámfia sem lévén senki is több, magamnak hagyattattam. Sem mig élek több gyámolom, sem halálom után semmi örököföm nintsen. — Engedd meg édes Leányom! hadd nevezzelek így ezentúl! légy énnékem az én fiam helyett! apolgass engemet öregségemben! Egy két esztendő a' köze; addig légy a' világ szeme előtt énnékem hitvesem, hogy annál kefebb galyibád lehessen örökséged birása

aránt halálom után! Addig is tanulj tőlem világ és ember-esmeretet, válassz pedig magadnak olly férjet a' ki tsekély ítéletem szerént is hozzád méltónak találtafson! —

SZÉL. Hadd öleljelek meg édes Barátom! — melly ritka gondolkodás' módja a' mai Fő Rendü Személyekben! —

JULIS. *(meg tsókolja a' Grófnak kezét)* Nem talállok szokat a' Nagyságod Nagyszívűségének ki fejezésére! —

G. TSILL. Jere Kedves Leányom! éreztesd velem azon örömet, mellyet egyedül az Atyai szív érezhet, gyermekeinek ölelgetésében! *(meg öleli hosszasán)*

VII. JELENÉS.

Az előbbieik. DOROTTYA *(egy újság Levelet tartván kezébe, bé rohan)*

DOROTTYA.

HOGY vakúlnál meg Te gyalázatos fertelmes ember! ehol itt — itt — itt — olvasd! — *(meg látván a' Grófot felé fordul, magát hajtogatja)* alázatos szolgája Excellentsiádnak — örvendek ha — kívánt egészségbe tisztelhetem —! *(Szélesíhez fordul az előbbi perlő hangon)* Vagy inkább magam olvasom el előtted, nyisd fel

a' füled! „23dik Martü Róma Tegnap fogó-
 „dott meg ama hires Kaglioistro, 's kemény
 „fogságba tétetett.“ No! most szólly már te
 bolondnál bolondabb állat, két kegyes Istent-
 félő, fő rendü urakat, merő ostobaságból úgy
 kellett é traktálni! Te félész apa, a' Leányod-
 nak szerentséjét úgy kellett el rontani! Te
 átkozott Testvér, úgy kellett a' szegény Néné-
 det — kiis 50 esztendőktől fogva esztelen ma-
 gad viselésedet, 's guta verte dohány füstödet
 békével türöm — úgy kellett é mondom istent-
 félő kedvesétől egyszerre meg fosztani! —
 Hogy a' holló ásta volna ki még a' böltsöbe a'
 szemed' világát! hogy a' hóhér négyelt volna
 fel régen! Te hihetetlen Tamás! meg átalko-
 dott Farizeus! Kegyetlen Hérodes! áskálódó
 Júdás! — hogy áldás helyett átok legyen raj-
 tad 's maradjon örökkön örökké ezen 's a'
 más világon! *(ki megy nagy lármával)*

VIII. JELENÉS.

Az elébbiek Darottyán kívül, az után JANKÓ.

G. TSILL.

MI dolog ez?

SZÉL. Mint szokták mondani, ásit a'
 koppó, jó nyúlászó idő lessz! —

JANKÓ. Az étel az asztalon vagyon, a' kerti múlató palotába.

SZÉL. Mennyünk tehát Drága Barátom! Ennye most veszem észre, ugyan meg lehetősé bé fetétedett ám. — Igyünk vig kedvel egy két pohár bort szivünk vidámitására! Örvendj Te is velünk Juliska Leányunk! — *(mindnyájan ki meennek)*

IX. JELENÉS.

(Lészen este a' Kaffély' kertjébe, melynek bátúlsó részébe van egy megvilágosított múlató palota)

JAKAB az IFJÚ GRÓFFAL *(muzsikusz ruhába lantol)*

JAKAB.

SEMMIT se féljen Nagysád; jól lesz minden! Tsak hogy alkalmatosság adódjon a' vele való különös beszéllésre? A' többi magába megy osztán mint a' parantsolat. —

IF. GRÓF. Ide betsülletesen bé sullantunk vólna már hogy; de mint megyünk ki, az a' mit nem tudok. — Részemről kész vagyok mindenre. —

JAK. Tsak azt javaslom, hogy a' Rhétorikának, ha valaha, most egyfzer ugyan tsak

hasznát vegye ám Nagysád! — De ime amott jönnek; most eleinte mig bé mennek húzzuk félre amoda magunkat, 's majd mikor már asztalhoz ültek; akkor zengedeztetsük édesen hangzó nótánkat! (*félre mennek*)

X. JELENÉS.

SZÉLESI, GRÓF TSILLAG, egymást vezetik, 's egymással beszéllenek, JULIS le süttött fővel utánnok megyen a' palotába. Több tselédek visznek asztalhoz tartozó eszűöket. JANKÓ tányérokat viszen, SÜSI két gyermelyát.

JANKÓ.

EGY szóra Leány Afzfzony! Ugyan 's valjon lehet e' abba valami a' mit fusognak egymás között a' Legények a' Kastélyba? Igaz e' hogy Julis Kis-Afzfzony az Öreg Grófhhoz menne Férjhez?

SÜSI. Bár ne volna igaz, édes János Uram! az ördög látott ilyen dolgot, valahol eddig szolgáltam, sohol se láttam csak egy pár embert is még, a' ki egy máshoz illett volna, vagy az Úr vólt idős, vagy az Afzfzony; vagy viszont meg fordítva. Bártsak már,

leg alább avagy tsak egyre mondhatta volna az ember Isten igazába: *no e' pár, Adám, Éva!* —

JANKÓ. No biz' itt is hát. Valamint a' lótól 's szamártól lessz öszvér.

Ez házasság által Urunk tsak annyit nyer.

SUSI. Tsitt János Uram! be sokszor mondom már, leg alább ne versellyen olly fen szóval! Ha valaki meg találja hallani? mi lessz belőle? — Addig úsz a' tök a' vizen a' mig elmerül!

JANKÓ (*jó kedvébe*) 'S hát osztán, mi baj! fel se veszem én a' Világot! mind a' Vizig szárazon, ha nem lehet gázol a' szegénylegény! — (*bé futnak a' palotába, a' hol is ki 's bé járnak a' tselédek*)

XI. JELENÉS.

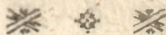
IF. GRÓF, JAKAB.

IF. GRÓF.

HALLOD mit beszéllnek ezek; Hidd el nem fok jót várhatunk;

JAK. Azt mondá amaz inasnak a' szoba-Leány: addig úsz a' tök a' vizen a' mig el merül: Ezt a' példa-beszédet ám valamiképen magunkra ne illettefsük; — hogy úsznunk kell

azt nálam nélkül is látja Nagysád; tsak valami módon tökké ne váljunk! —

XII. JELENÉS.

JANKÓ *tányérokat hoz a' kezébe a' palotából.*
Az elébbiek.

JANKÓ.

MIT akartok Barátim?

JAK. Ha a' Nagyságos Uraság meg engedné, muzsikálnánk; — *(le vett süveggel)*

JANKÓ. Meg jelentem elébb; várakozatok! *(vissza megy a' palotába)*

IF. GRÓF. No most rajta; ugyan jól meg pengesd ám a' lantot, majd magam is gajdolok a' hogy tudok!

JANKÓ. *(vissza jön)* muzsikálhattok, de szépen kell ám, ehol borra valót küldött a' Völegény!

JAK. Köszönnyük nagy - alázatossággal *(Jankó el megy)*

IF. GRÓF. Ezt jól el tedd örök emlékezetül! *(közelébb járulnak a' palotához, Jakab reá húzza, a' Gróf reá kezdi)*

Király a' koldúfsal mind tsak egy tzélt vadász;
Öröm napját lesné, mind egyik madarász

De ime a' királyt le öli fok gondja
A' kóldúft meg fojtja üres gyomra 's rongya,
Amaz rá nem esmér, 's hátul el szalasztja,
Emez rá esmerne, de nem találhatja.
Szerentse fija hát, tsupán tsak a' lehet,
Ki ezen két páltzától meg menekedett.

XIII. JELENÉS.

Az elébbiek; JULIS, *kiis az alatt a' palotából
ki jöven, hallgatá az éneket.*

JULIS (a' Grófhoz)

KI tsinálta ezt az éneket?

IF. GRÓF. Magam Nagyságos Kis-Aszony!

JUL. Hová valók kendtek?

IF. GRÓF. A' Mátra mellyékről.

JUL. Van e' már kendnek felesége?

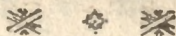
IF. GRÓF. Még nintsen, épen most keresnék egy magamhoz valót ha kaphatnék! —

JULIS. Már régen keres kend?

IF. GRÓF. Bizony már annak jó forma ideje!

JULIS. Hízzem elég Leány van mindenütt, hogy nem kaphat kend?

IF. GRÓF. A' mi a' számát illeti, talám feleslegis; de jó, vajmi kevés van!

JULIS. Lehetetlen hogy kend a' Mátra mellyekéről volna ; ott leg otsmányabb a' Magyarság, kendnek pedig a' szája is egész Erdélyi módra áll?

IF. GRÓF. (*Jakabhoz sűgva*) Oda vagyok, el állított a' szám! —

JAK. Tsak rajta! vágja frissen Nagysád ketté a' tsimbókot!

IF. GRÓF. (*meg fogja a' Julis kezét*) Jaj! drága Kis - Asszony! — nem vagyok én muzsikusz.

JULIS. (*meg ijjed*) Hát mitsoda?

IF. GRÓF. Botsálszon meg édes Angyalom! én vagyok azon szerentsétlen, ki ma Siketnéma áll ortzát vevék magamra. —

JUL. (*sikóltva*) Jaj! — —

IF. GRÓF. Az Isten kedvéért el ne álljon valamimódon!

XIV. JELENÉS.

JANKÓ, *meg egy pár inas elő szalad.* SZÉLESI.

SZÉL. (*egy asztal kendő elötte, a' szájába egy darab térszta-mű*)

MI baj? mit sikóltasz Juliska?

JULIS. Semmife! egy leveli béka tsúszott fel tsak a' lábomra; azon ijjedék meg. —

SZÉL.

S Z É L. Majd el álltatál, hogy talám valami más Isten tsudája! — no — muzsikálljatok tsak Legények! az elébbi nóta elég szép vólt. — Jankó adj az után nekik eleget enniek, inniok! Lakjátok meg a' meny-asszony 's a' Vö-legény kéz fogóját!

J A K. Köszönnyük alázatosan.

J U L I S. *(az attyához)* Én még egy kevés ide kinn hallgatom őket.

S Z É L E S I. Nem bánom; de ha ofztán megint valami tsúf féreg mász' a' lábodra, nekem ne síkólts! *(vissza megy, követik a' tseledjei)*

XV. J E L E N É S.

J A K A B. I F. G R Ó F. J U L I S.

I F. G R Ó F.

T S A K egynehány pertzentésnyi figyelemetséget kívánok; ne vonnya ezt meg tőlem Szép-Kis-Asszony!

J U L I S. De mire való ez a' sok tettetés?

I F. G R Ó F. Nem vagyok én Anglus, hanem egy Erdély Országí Öfi Grófi háznak egyetlenegy tsemetéje. — Az első szempillantástól fogva, mellybe szerentsém lehele a' Kis-Asszony' látásához, egyedül a' Kis-Asszony-ért élek 's halok. Siketnémának tettetém ma-

gamat, ezen Komornyikomnak javallására, hogy annál bővebb módomban légyen a' Kis-Afz-fzonynak meg eszmérésére. — Szerentsés valék; láttam, érzettem, melly igen vonsz szíve szívemhez; 's ha Siketnémának nem tettetém vala magamat, szókat nem leltem volna, érzékenységemnek ki fejezésére. — Igenis angyali állat! feljebb szeretlek én Tégedet mint a' roppant világnak minden kintseit! 's nálad nélkül bódog soha nem lehetek! —

JULIS. (*magát félre vonván*) Haggyon békét a' Gróf! —

IF. GRÓF. E szerint, oda tehát minden szerentsém! Vízont való szeretetet akarék olvasni ezen igéző szemekbe — 's imé — helyet- te — Kétségsben esés lön jutalmam!

JULIS. Tsudálatos a' Gróf! Siketnéma korába szerettem; most midőn szóll, 's hall, miért inkább ne szeretném?

IF. GRÓF. (*örömebe*) Igaz ez? jól hallok (*meg akarja ölelni*)

JULIS. A. világért se, — ha valaki meg látná mi lenne belőle?

IF. GRÓF. Kegyetlen! — Azt mondja hogy szeret, azomba már másnak kezét adott, 's engem' el akar hagyni? —

JULIS. Mikor másként nem lehet!

IF. GRÓF. Hogy ne lehetne? — lehet! Szökjön el velem! — Én gazdag vagyok, nem

Iátunk szükségét. Az Atyám maga helybe fogja hagyni! (*bevesen*) Ha szeretl sz engemet Angyali kép kérlek ne ejts kétttségbe; jere! —

JULIS. Kedves Grófom, a' melly igaz hogy Tégedet igen szeretlek, olly kevésbé tehetem még is az Atyámon ezen tsapást. —

IF. GRÓF. Ne félj semmitől! légy egy szer az Atyámnál, meg egyezetteti az Atyádat is; irunk nekie magunkis — meg engeszteljük! Fogadd szómat drága Lélek — ne juttasd magadat amaz öregnek a' karjára!

JULIS. Jaj, az igaz, hogy hozzája soha nem mehetek! —

IF. GRÓF. (*unszolással*) Ne vonogasd magadat! Tégy engemet szerentsélsé, 's kívált önnön magadat, kinek szerentséje lészzen az enyimis — kezemen foglak hordozni — (*bevesen*) Igenis minden pillantásod azt mondja, hogy meg hallgattál!

JULIS. O! ne nézz édes Grófom olly erőssen reám, — ne gyötörd a' szivemet — akár mit meg teszek éretted, — de semmiképen el nem szökhetek — látod! (*sir*)

IF. GRÓF. Mérsékeld indulatodat — mennyünk! jere! (*karjánál fogva vinni akarja, emez vonogatja magát*)

JULIS. Kérlek ne ragadj el erőszakkal — az atyámtól! — De jaj! ahol jön a' Néném —

IF. GRÓF. Annyival inkább lódúljunk
— különben el vagyunk árrolva. —

JULIS. Ugyan 's hát tsak ugyan el kell
szöknöm? Mi tévő legyek? leg alább jere fel
velem a' szobámba. — Hadd vegyek magam-
ra valamit, 's vedd reád Te is az Atyám fejer
köpenyegét —

IF. GRÓF. A' mint parantsolod Angya-
lom! Jakab várj meg bennünket a' kerítésnél,
ott a' hol bé hágtunk (*Julissal el megyek*)

JAK. Meg lessz! Tsak sielsen Nagysád!

XVI. JELENÉS.

JAKAB, az után DOROTTYA.

JAK.

NO! mert hiszem ez elég hamar véghez
ment! — az igaz, nints könnyebb mint léppel
szinkét fogni! (*el akar menni*)

DOR. (*belé botol, egy egyertjét tart a' kezébe,
mellyet a' szél ellen védelmez*) Kitsoda? Mitsoda?
Kivagy? Mit akarsz? Te rossz ember? gaz
ember? hogy mersz itt a' kertbe járni? —
No! még se felelsz? pernahajder? most mind-
járt meg tanitlak — (*le tsapja a' kalapját*)

JAK. Jaj! az Isten kedvéért Drága Kis-
Asszony! —

DOR. Kegyelmes szent Atyám! — Az *Angl'us Gróf Úr!* — Hogy lehet ilyen alávaló ruhába! — O! engedje meg ezen goromba tselekedetemet! —

JAK. (*magába*) Mi ördögöt hazudjak no! (*maga meg batározásával*) O! kedves Kis-Affzonyom! mit nem teszen a' szeretet? — Még egyszer akarám látni a' Kis-Affzonyt, 's az után — meg kell fosztatnom örökre drága tekintetétől! — Éljen szerentséfen, édes Angyalom! (*magába*) Uram botsásd bünöm'!

DOR. (*sopánkodva*) Engemet szegény ártatlan Leánykát akar magától el hagyni a' Gróf; örökre szerentsétlenné tenni? (*a' nyakába borúl*) Nem-nem botsátlak — nem hagyhatlak — hijjába — egészen el foglaltad a' szívet — követlek — a' hová mégysz veled kell lenni a' tégedet halálig szerető Dorottyának is! —

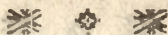
JAK. (*magába*) Uram! szent Atyám de meg járám!

DOR. Mennyünk tehát Drága kedvesem — Hogy hogy? nem felel a' Gróf?

JAK. Nem tudok örömömbe jóvá lenni! Hogy? mit? Angyalom! —

DOR. Kész vagyok Tégedet követni szinte a' halálig is! mennyünk tehát — fusunk — drága az idő —

JAK. Úgy-de tsillagom! hives az este, a' vékony ruha meg árt — kivált majd még

továbbat, 's pedig egész ejtízaka kell mennünk! — Végyen magára elébb valamit; meg várom ahol - parantsolándja! 's az után Isten hírével induljunk! a' hazámba!

DOR. Igen jól van, várjon meg a' kert lábja! — addig is ezer szerentsét Kedves. Egyetlen egyem!

JAK. (*Szerelmes módra*) Úgy, úgy, édes kintsem! jól van —

XVII. JELENÉS.

JAKAB magánosan.

HOGY régen vitt volna el az Endorbéli boszorkány! — Hálá Istennek hogy tsak így is meg menekedheték tőle! — most, nosza hadd súgom meg hirtelen a' dolgot az Uramnak, hogy valami módon ő is ezen Istentfélő tátosnak a' körme közzé ne akadjon! (*el megy*)

XVIII. JELENÉS.

SZÉLESI, GRÓF TSILLAG, követik az
Inasok.

SZEL.

MENNYÜNK fel tsak hát együtt Édes Barátom! hadd mutatom meg azt a' két pipát,

mellyet ma két bolondos Anglus ajándékozott. — Szeretném tudni, ha valjon igaz e' az a' mit petyegtek felölök? — De ugyan, hát a' Muzsikussaink hová lettek? Fülön fogták a' pénzt 's el sonfordáltak! —

G. TSILL. No! nem bánom hát, mennyünk fel, annyi mint az! —

XIX. JELENÉS.

(a' Kastélynak egyik szobájába melybe nints világ.)

DOROTTYA (*fehér köpenyegbe, 's kerek kalapba ültözködve*)

IGY tudom az ördög sem esmer meg. — Ezen erszény aranynak jól gondját viselem, — itt a' gyöngyöm 's más drágaságom. — Mert hijjába még is csak hamisak a' férjfiak; jó, ha fittyet hányhat nekik az ember akkor a' mikor akar! — Most maradj magadnak te Lelkemtől meg útáltt bagoly - barlang — ez után élem a' gyöngy életet! —

XX. JELENÉS.

DOROTTYA, JAKAB, (*nagy sebességgel be jö*)

JAK.

JÓ hogy itt találom Nagysádat, ha nem sietünk, egybe oda leszünk, amott belém botol

a' Vén Sárkány az Istenfélő Dorotya, 's erőnek erejével el akar velem szökni. — Mit vólt mit tennem? azt mondtam néki hogy bé várom a' kert'-lábjaiba. — Más útát kell tehát vennünk, hogy el illanthassunk betsülettefen! De hol a' Kis-Afzszony? —

DOROTTYA (*álmelkedésába*) Ennye Te ördög ágyába született tsalárd hipókrita! meg testesült Belzebub! Világ sepreje! He! he! he! segittsetek, segitts! gyilkos! Lator — Tolvaj! Jertek! — (*ki szalad, kinn erőssen kiabái*)

XXI. JELENÉS.

JAKAB magánosan.

MI a' hét szekér lántzos guta! hogy én má egyebet bolondnál nem tudok tenni? (*füleit tapogatja*) Tsuda hogy még szamar fülem nem nőtt! Már most mit tsináljak? Leg jobb lessz — Le ugrom az ablakon! — (*le néz*) magass lenne! —

XXII. JELENÉS.

IF. GRÓF, JULIS *más öltözetbe* JAKAB.

IF. GRÓF.

MI dolog? Mitsoda lárma ez itt egy szerre?

JULIS. (*félénken*) Bizonyosan el vagyunk árrúlva!

JAK. El bizony Nagyságos Uram! oda vagyunk! minden oda van! nints egyéb hátra, hanem le az ablakon — úsdé! —

IF. GRÓF. Hát mi történt?

JAK. Most lehetetlen hirtelenébe el mondanom. Elég az, — hogy — nints e' itt — valahol egy kötél? — (*hallik jobban jobban a' szörnyű lármá kiülről*) Éhol jönnek — most vége minden bolondságnak. — Dézmáljon kiki a' maga Kádjáról!

XXIII. JELENÉS.

Mindnyájan, sok tselédek gyertjával, fustélyokkal, kardokkal, puskákkal fel fegyverkezve.

DOR.

IDE, ide, azzal a' gyertjával! — Éhol vagynak a' gyönyörű madarak, eme' kivált (*Jakabra mutat*) tsupa meg testesült ördög! —

SZÉL. Kötözzétek meg őket erőssen!

IF. GRÓF. (*meg esméri az attyát, 's rémültebe lábaiboz borúl*) Kedves Uram Atyám! Édes Uram Atyám!

G. TSILL. (*fel búzza, meg öleli 's tsókolgatja*) Édes fiam! kedves Károlyom! Te élsz!

— Hogy jutfz ide? Hiszem nékem azt irták, hogy az a' Velentzei hajó, a' mellyen Fiú-méba akarál menni, el-süllyedt?

IF. GRÓF. Rosszúl irták, nem lett semmi bajunk, bátor nagy vóltis a' veszedelem.

SZÉL. Hát, fjad neked ez a' Siketnéma?

G. TSILL. No Juliska fiam! hát mellyikét választod? Az apját e' vagy a' fiát? —

JULIS. A fiát, ha mindjárt Siketnéma volna is!

G. TSILL. Siketnéma? Mit tesz az? —

SZÉL. Ha! ha! ha! Hólnap majd előbeszéllem!

DOROT. (*lassan Jakabhoz*) Magamis, e' fzerént tsak majd el mondom a' mi öfzve kelésünknek rövid summáját! —

JAK. A' mint méltóztatik a' Kis-Affzony! Szerentsémnek fogom tartani, ha illy házas — társal dítsekedhetek. —

IF. GRÓF. Kérem a' Kis-Affzonyt, ne induljon el ennek az embernek a' szaván. — Hiszem ez az én Komornyikom!

DORO. O! te Pogány!

G. TSILL. Mitsoda sok bolondság ez? egy szót sem értek belőle! —

SZÉL. Hagyjuk hólnapra kedves Barátom! mert hidd-el, hogy ma reggeltől fogva az efzem fints heljén a' sok zürzavarba! —

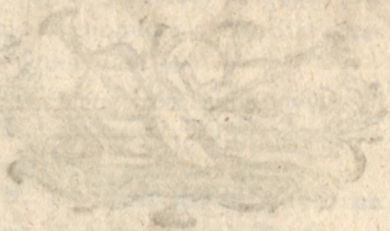
alig szivhattam ki tsak két pipátis betsüllete-
sen. — Minek ellötte le feküdnénk mennyünk
magunk a' más szobába, ti pedig tselédek ta-
karodjatok dolgotokra! Dorottya Néném!
mint hogy — a' mint látom — még Te is
örömeft el sütnéd magadat ha lehetne; a' míg
valami szerentséd akadna, — mellyet ugyan
nem egyhamar reménylek — mint eddig, úgy
ez után is tsak magánosan pihentesd a' vén
testedet! — Hijjába, bajos az öreg embernél
a' Vásár! —

V É G E.

175
Egy kivétel az csak az egész állomány-
ban. — Munka állás a lelkünk mennyiség-
munka a munkások. — A pedig az egész
karodjához. — Dolgozva. — Dolgozva. —
mint hogy — a mint látni — még is az
örömet. — Az egész munkát az egésznek a mint
valami. — Az egésznek az egésznek. —
nem egyenlő. — Az egésznek a mint az egész.
az egész. — Az egésznek az egésznek a mint
teljes. — Az egésznek az egésznek a mint
a. — Végül —

V E G E

P.O.hung.

830. at

Oct. 22nd.

OSZK

Central Science Library

